

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mari Kemppainen

Urheilun itsesääntelyn ja urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajapinnan tutkiminen

Liiketalous
2019

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Oikeushallinto

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Mari Kemppainen
Opinnäytetyön nimi	Urheilun itsesääntelyn ja urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajapinnan tutkiminen
Vuosi	2019
Kieli	suomi
Sivumäärä	52
Ohjaaja	Marika Teirfolk-Naarmala

Tutkimus käsittelee urheilun itsesääntelyä ja urheilijan rikosoikeudellista vastuuta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, missä menee urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja urheiluloukkaustilanteissa. Lisäksi tavoitteena on selvittää, mitä rajan ylittämistä urheilijalle seuraa sekä mitä on itsesääntely ja mikä sen asema on urheilussa.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu oikeuskirjallisuudesta, lainsäädännöstä ja lainesitöistä sekä oikeustapauksista. Teoriassa käydään läpi itsesääntelyä, rikoslakia, urheilun oikeusturvalautakunta sekä urheilun legitimizeetti. Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena ja siinä on hyödynnetty myös lainopillista tutkimusta. Tutkimusaineisto koostuu korkeimman oikeuden sekä urheilun oikeusturvalautakunnan ratkaisuksista.

Tutkimustulokset osoittavat, että arvioidessa urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajaa urheiluloukkauksissa, huomiota kiinnitetään teosta ilmenneeseen tahallisuuteen, teko tilanteeseen sekä teko tapaan. Rajan ylityksestä urheilijalle on seurannut joko sakkorangaistus tai pelikielto, riippuen tapauksen käsitelleestä elimestä.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Oikeushallinto

ABSTRACT

Author	Mari Kemppainen
Title	Self-regulation in Sports and an Athlete's Boundaries in the Criminal Law
Year	2018
Language	Finnish
Pages	52
Name of Supervisor	Marika Teirfolk-Naarmala

This study addresses self-regulation in sports and an athlete's accountability in the criminal law. The objective of the study was to find out where the boundary of the criminal law is in sports accidents. In addition, the aim was to find out what follows in a situation where an athlete oversteps that boundary and what self-regulation is and what its place in sports is.

The theoretical framework consists of judicial literature, legislation, government proposals and legal cases. The theory processes self-regulation, criminal-law, sports legal protection board and legitimacy of sports. The study was carried out as a qualitative research with the addition of judicial research. The data consist of judgements from both the supreme court cases and sports legal protection board.

The results of the research indicated that when estimating the boundary of athlete's accountability in criminal cases the focus is in the intention of the athlete's act, the situation of the act as well as the way of the act. If an athlete oversteps that boundary, he or she will get a fine or a game ban as a punishment.

Keywords   sports, self-regulation, criminal-law, legal case

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Tutkimuksen aihe ja tarkoitus.....	7
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma(t).....	8
1.3	Tutkimuksen rajaus.....	8
1.4	Tutkimuksen rakenne.....	8
2	ITSESÄÄNTELY.....	10
2.1	Urheilun itsesääntely ja autonomia.....	12
2.2	Urheilun oikeusturvalautakunta.....	15
3	URHEILULOUKKAUKSIEN KESKEISET RIKOSTYYPIT	18
3.1	Pahoinpitely	18
3.1.1	Törkeä pahoinpitely	20
3.1.2	Lievä pahoinpitely.....	21
3.2	Kuolemantuottamus ja vammantuottamus.....	23
3.2.1	Kuolemantuottamus	23
3.2.2	Vammantuottamus	25
3.2.3	Törkeä vammantuottamus.....	26
4	LEGITIMITEETTI.....	28
4.1	Legitimiteetti urheilussa.....	29
5	EMPIIRINEN TUTKIMUS	31
5.1	Laadullinen tutkimus	31
5.2	Lainopillinen tutkimus	31
5.3	Aineiston keruu ja analysointi	32
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	33
6.1	KKO 1996:74.....	33
6.2	KKO 1997:129.....	36
6.3	Urheilun oikeusturvalautakunnan päätös 19/2018.....	37
6.4	Urheilun oikeusturvalautakunnan päätös 8/2019.....	40

7	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7.1	Keskeisimmät tulokset	43
7.2	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	48
7.3	Opinnäytetyöprosessin arviointi	48
	LÄHTEET	50

LIITTEET

1 JOHDANTO

Urheilussa sattuu ja tapahtuu kaikenlaista. Tällaisissa tilanteissa urheilu oikeudellinen mielenkiinto kohdistuu yleensä sääntöjä rikkoneeseen taikka muuten moitittavasti menetelleen osapuolen rankaisemiseen. Rankaisu voidaan perustaa joko urheilun itsesääntelyyn tai joissakin tapauksissa myös yleiseen rikosoikeudelliseen lainsäädäntöön. Lähtökohtaisesti urheilutilanteessa loukkaantunut henkilö on urheilija ja hänen loukkaantumisensa on aiheuttanut toinen urheilija. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää vastustajaa sääntöjen vastaisella tavalla taklannutta jääkiekkoilijaa. (Norros, 2014, 244-250).

Urheilun lajiliitoille ja urheiluliigoille ovat tyypillisiä erilaiset sisäiset kurinpitäjärjestelmät ja kurinpitoelimet, jotka toteuttavat lajien sisällä tapahtuvaa ratkaisutoimintaa. Nämä kurinpitäjärjestelmät perustuvat urheilun sisäiseen itsesääntelyyn. Itsesääntelyn keskeisimpinä elementteinä pidetään urheilulajien sääntöjä, lajiliittojen kilpailusääntöjä, urheilun piirissä toimivien järjestöjen sääntöjä sekä eettisiä määräyksiä. Yhdistysautonomia vaikuttaa sääntöjen voimassa olon ja muodostamisen taustalla. Resurssikysymykset ja tehokkuus ovat olleet keskeisiä perusteluja urheilulajien sisäisten kurinpitäjärjestelmien tarpeelle. On tehokasta sekä aiheellista antaa tapaukset käsiteltäviksi lajinsisäisille asiantuntijoille, sen sijaan, että lajiliiton sääntöjen rikkomukset etenisivät aina käsiteltäväksi yleiseen tuomioistuimeen. Tehokkaiksi on todettu myös urheilun sisäiset rangaistukset, sillä rikkomuksista seuraavat kilpailukiellot ja huono julkisuus ovat lajiinsa situneelle urheilijalle vakavia rangaistuksia. Lainsäädännössämme ei ole vahvistettu lajiliittojen oikeutta soveltaa ja vahvistaa kilpailusääntöjä. Toisaalta lainsäädännössä ei ole asetettu rajoja myöskään itsesääntelylle. Varsinaisten rajojen puuttumisesta huolimatta, etenkin perusoikeussääntelyä voidaan pitää viitekehyksenä sille, mistä kaikesta voidaan itsesääntelyn valossa määrätä. (Vuola & Simon-Bellamy, 2014, 324-325). Perusoikeuksista säädetään perustuslain toisessa luvussa. (L 11.6.1999/731).

Urheilu oikeus on melko uusi oikeuden ala. Se ei kata mitään tiettyä osa-aluetta oikeusjärjestyksessä vaan ennemminkin levittäytyy perinteisten oikeuden alojen

päälle. Urheiluun liittyvää sääntelyä voidaan havaita esimerkiksi rikoslaissa (L 19.12.1889/39), kilpailulaissa (L 12.8.2011/948) sekä vahingonkorvauslaissa (L 31.5.1974/412), joskaan yhdessä näistä ei ole otettu huomioon urheilun erityispiirteitä. (Kinnunen, 2017, 150-151). Tässä tutkimuksessa käsittelen urheilun itsesääntelyä ja urheilijan rikosoikeudellista vastuuta urheiluloukkaustilanteissa. Lisäksi tutkin itsesääntelyä sekä sen asemaa urheilussa.

1.1 Tutkimuksen aihe ja tarkoitus

Tutkimukseni aiheena on tutkia itsesääntelyn asemaa urheilussa sekä urheilun autonomiaa peilaten näitä rikosoikeuteen. Pyrin selvittämään itsesääntelyn ja urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajapintaa oikeuden käsiteltäväksi edenneiden urheiluloukkaustapausten sekä urheilun oikeusturvalautakunnan antamien päätösten kautta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittämään myös, mitä seurauksia urheilijalle tämän rajan ylittämisestä aiheutuu.

Tutkimuksen aihe lähti muodostumaan, kun perehdyin urheilu-oikeuteen. Itsekin urheilijana olen luonnollisesti kiinnostunut siihen liittyvistä asioista, ja toiveenani oli yhdistää urheilu osaksi opinnäytetyötäni. Varsinainen tutkimusongelmani muodostui lukiessani Visa Kurjen teosta Haluatko Juristiksi?, jossa kerrottiin urheilun pyrkimisen jonkinasteiseen itsesääntelyyn, olevan oikeustieteen näkökulmasta kiinnostavaa (Kurki, 2017, 106). Selvitin itsesääntelyn merkitystä ja huomasin, ettei aihetta ole ennestään tutkittu paljoa. Halusin yhdistää urheilijan rikosoikeudellisen vastuun tutkimukseeni, sillä nämä kaksi linkittyvät läheisesti toisiinsa. Näin ollen tutkimusongelmakseni muodostui urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajan selvittämien.

Oman mielenkiinnon lisäksi uskon aiheella olevan myös yhteiskunnallista merkitystä. Urheilu on suuressa osassa monen ihmisen elämää. Osalle se välittyy median kautta, toisille se on harrastus ja joillekin tulon lähde. Laki on kuitenkin pysytellyt pitkälti poissa pelikentiltä, joilla pätee urheilun itsesääntelemät säännöt. Suomestakin kuitenkin löytyy tapauksia, joissa urheiluloukkauksen käsittely on edennyt yleiseen tuomioistuimeen. (Kurki 2017, 106).

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma(t)

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, missä menee urheilun itsesääntelyn ja urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja urheiluloukkaustilanteissa. Lisäksi tavoitteenani on saada selville, mitä seurauksia rajan ylittämisestä urheilijalle on koitunut. Tutkimuksen tavoitetta lähdän saavuttamaan seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- Mitä itsesääntelyllä tarkoitetaan ja mikä sen merkitys on urheilussa?
- Missä menee urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja?
- Mitä seuraamuksia rajan ylittämisestä urheilijalle koituu?

1.3 Tutkimuksen rajaus

Rajasin tutkimukseni koskemaan itsesääntelyä urheilussa ja urheilijan rikosoikeudellisen vastuun rajan selvittämistä. Tarkoitukseni on saada selville, mitä itsesääntelyllä tarkoitetaan ja mikä sen asema on urheilussa. Tutkimuksessani tutkin urheilun itsesääntelyä ja rajaan sen merkityksen muissa asiayhteyksissä tutkimukseni ulkopuolelle. En myöskään aio tutkia oikeuden näkökantaa urheiluun liittyen muuten kuin itsesääntelyn ja rikosoikeudellisen vastuun kannalta. En esimerkiksi tarkastele oikeuden osuutta pelaajasopimuksissa tai urheiluun liittyvän markkinoinnin eettisyyttä. Rikosoikeudellisesta näkökulmastakin keskityn ainoastaan urheiluloukkaus tilanteisiin, rajaten esimerkiksi doping- tapaukset tutkimukseni ulkopuolelle.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimukseni koostuu kolmesta osasta, joista ensimmäinen on johdanto. Johdannon jälkeen siirryn tarkastelemaan teoria osuutta. Viimeinen osa on tutkimuksen empiirinen osuus. Johdannossa esittelen tutkimukseni aiheen sekä tarkoituksen. Lisäksi esitän tutkimuksen tavoitteen ja tutkimusongelman sekä rajaan tutkimukseni aiheen.

Teoria osuudessa perehdyn tarkemmin tutkimuksen aiheeseen sekä avaam siihen liittyviä tärkeitä käsitteitä, hyödyntäen voimassa olevaa lainsäädäntöä, oikeuskir-

jallisuutta sekä artikkeleita. Empiirinen osio käsittelee sitä, kuinka olen tutkimukseni toteuttanut. Avaan lukijalle sen, mitä olen tutkinut sekä mitä tutkimusmenetelmiä olen hyödyntänyt. Lisäksi analysoin tutkimustuloksia. Lopussa puntaroin työni luotettavuutta ja kehittelem jatkotutkimusideoita.

2 ITSESÄÄNTELY

Itsesääntelyllä tarkoitetaan oikeudellista sääntelyä, jonka valmistelu tapahtuu varsinaisen säädösjärjestelmän ulkopuolella. Sitä voidaan pitää lainsäädäntöä täydentävänä oikeutena, jolle on tyypillistä, että siihen kuuluvat yhteisöt ohjaavat, valvovat ja tarpeen tullen sanktioivat jäsentensä toimintaa itse. Itsesääntely on toimijoiden itsensä laatimana lähtökohdiltaan käytännönläheistä, mutta on omiaan toteuttamaan samat päämäärät kuin sitova sääntely. Itsesääntelynormeilla voidaan täydentää lainsäädäntöä ja niiden tarkistaminen on lainsäädännön tarkistamista joustavampaa. Etenkin jatkuvasti muuttuvilla lainsäädäntöalueilla itsesääntelyllä kyetään reagoimaan nopeasti akuutteihin sääntelytarpeisiin. (Arvopaperimarkkinayhdistys 2018; Lakimiesuutiset 2014)

Yleisen käsityksen mukaan itsesääntelylliset normit tarvitsevat oikeusjärjestyksen institutionaalisen tuen voidakseen olla oikeudellisesti relevantteja. Institutionaalinen tuki syntyy muun muassa silloin, kun normi on johdettu suoraan lain tekstistä, sen valmisteluasiakirjoista taikka tapaoikeuden kautta. Institutionaalista tukea ei kuitenkaan aina tarvita. Toisinaan riittävää on, että sen voidaan tunnistaa vaikuttavan itsesääntelynormin tai ratkaisun taustalla. Yhteiskunnan osa-alueilla, joilla oikeudellisen sääntelyn vaikutuksia ei voida ennakoida, saattaa lainsäätäjä katsoa parhaaksi olla puuttumatta toimialan asioihin. (Huovinen 2006, 1222).

Suomen laista löytyy useita viittauksia itsesääntelyyn ja lainsäädännön perusteissa siihen viittaaminen on vakiintunutta. Sana itsesääntely ei kuitenkaan esiinny missään laissa. Julkisella vallalla on vaikutusta itsesääntelyllisten normien muotoutumiseen muun muassa viittaamalla toimialakohtaisiin käytännesääntöihin ja antamalla itsesääntelylle tällä tavoin eräänlaisen valtiollisen tunnustuksen. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammatilliset ohjeet saavat oikeudellista merkitystä suoraan yleisten oikeusperiaatteiden kautta. (Huovinen 2006, 1219-1220).

Käsitteellisen ymmärrettävyyden itsesääntely saa, kun tiedetään, minkä toimialan itsesääntelystä on kyse. Oikeudellisen merkityksen itsesääntely puolestaan saa silloin, kun se kiinnitetään sovellettavana olevaan oikeudenalaan. Tällöin voidaan

tarkastella myös sen tilannekohtaista velvoittavuutta. Jotkut itsesääntelyohjeet ovat erittäin tarkoin määriteltyjä eikä niiden tulkinnassa ole juurikaan liikkumavaraa. Toiset sen sijaan ovat yleisluonteisia ja vaativat konkreettista tulkintaa ennen kuin niiden sisällöllinen merkitys aukeaa. Itsesääntelyohjeiden on oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa katsottu ilmentävän hyvää ammattikäytäntöä silloin, kun ne on asettanut riittävän arvovaltaisena pidetty instituutio ja yhteisö on hyväksynyt ne kattavasti. Lisäksi itsesääntelyohjeiden tulee olla vakiintuneita ja niitä on tulkittava käytännössä. Usein edellytyksenä on myös itsesääntelyohjeiden säännöllinen valvonta. (Huovinen 2006, 1220-1221).

Itsesääntelyn etuina pidetään usein sen tehokkuutta, joustavuutta, asiantuntevuutta sekä nopeaa käsittelyä. Sen joustavuuden ansiosta erilaisten toimijoiden tarpeet kyetään ottamaan hyvin huomioon. Sääntelyyn osallistuvilla on usein toimialastaan viranomaisia enemmän asiantuntemusta ja näin ollen itsesääntelyllä voi välttää viranomaisvalvontaa suurempi uskottavuus alan keskuudessa. Käytännön tasolla on huomattu, että osapuolet sitoutuvat lähtökohtaisesti hyvin sääntelyyn, jonka he ovat itse laatineet ja haluavat noudattaa sitä. Itsesääntelylle onkin leimallista sen vapaaehtoisuus. Itsesääntelyjärjestelmän luominen sekä ylläpito on vapaaehtoista, kuten myös sitoutuminen sen sääntöjen noudattamiseen. (Kinnunen I, 2017, 156). Uskottavuuden kannalta oleellista kuitenkin on, että sääntely on laadukasta, sen valmistelu on avointa ja siihen suhtaudutaan vastuullisesti. Ansiokkaasti toimintaansa säätelemällä toimiala voi välittää ulkopuolisille itsestään vastuullisen kuvan. Mahdollisuus välttää asian julkinen käsittely on myös yksi itsesääntelyn eduista. Se on parhaimmillaan viranomaistoimintaa joustavampaa, nopeampaa sekä edukkaampaa. Itsesääntelymääräysten perusteella tehdyt päätökset eivät edellytä viranomaisten myötävaikutusta astuakseen voimaan. (Kinnunen I, 2017, 156). Itsesääntelyn tavoitteena voi myös olla tuomioistuimissa käsiteltävien asioiden vähentäminen niiltä osin kuin asiat voidaan ratkaista muulla tavoin.

Itsesääntelyn ongelmakohtana voidaan pitää sitä, etteivät omia etujaan valvovat tahot välttämättä aseta toiminnalleen riittävän tiukkoja vaatimuksia. Lisäksi toimialan sisäiset sanktio- tai seuraamusmenetelmät eivät usein ole viranomaisvalvonnan tavoin sitovia. Itsesääntelyn koskiessa vain toimintaan sitoutuneita tahoja,

voi toimialajärjestöihin kuulumattomien yritysten osalta syntyä vapaamatkustaja-ongelma. Itsesääntelyn toiminnan kannalta on tärkeää, että se kattaa kaikki alan keskeiset toimijat. Lisäksi tarvitaan ohjeistot, jotka ovat yleispätevät, ajan tasalla sekä laajasti saatavilla. (Arvopaperimarkkinayhdistys 2018; Hentunen 2016; Lakimiesuutiset 2014).

2.1 Urheilun itsesääntely ja autonomia

Suomessa urheilutoiminnan sääntely jaetaan yleensä legaalinormein tapahtuvaan sääntelyyn ja itsesääntelyyn. Kansallisessa urheilutoiminnassa sovellettava lainsäädäntö on suurimmaksi osaksi muuta kuin urheiluspesifistä, sillä maassamme on siitä hyvin vähän lainsäädäntöä. Toisin kuin joissakin muissa maissa, Pohjoismaissa urheilu ei ole ollut valtionjohtoista, eikä kansanliikkeen osana toteutuva urheilu ole tarvinnut lainsäädäntöä toteuttaakseen sisäistä toimintaansa. Urheilutoiminnan perinteinen sääntelyn tapa onkin itsesääntely. Se on yksi urheiluoikeuden erityispiirteistä ja soft-law:n kaltaista. Velvoittavaa urheiluoikeudellista sääntelyä on olemassa paljon. (Kinnunen I, 2017). Itsesääntelyssä kansallista tasoa edustavat etenkin kansallisten lajiliittojen sekä keskusjärjestöjen itsesääntelymääräykset. Urheilun itseääntely on sääntelyjärjestelmänä poikkeuksellisen tehokas, sillä kansainvälisen lajiliiton itsesääntelynormit ovat voimassa maailmanlaajuisesti ja toimintakiellot tulevat voimaan heti kaikkialla maailmassa. Urheilutoiminnassa itsesääntelyn perustana on urheilun kilpailutoiminnan säätelemisen tarve. Jotta kilpailutoiminta olisi mahdollisimman hyvin organisoitua sekä tehokasta, on kaikkien edun mukaista, että jokaisessa urheilulajissa on ainoastaan yksi kansainvälinen lajiliitto, jonka toimivaltaan kansalliset jäsenliitot sitoutuvat jäsenyyden myötä. Kansainvälisen lajiliiton tehtävänä on määrätä urheilun kilpailutoiminnan perusteet kansainvälisellä tasolla. Kansallinen lajiliitto puolestaan määrittelee ne kansallisella tasolla ja mikäli toiminnassa halutaan olla mukana, tulee noudattaa kyseisillä tasoilla annettuja sääntöjä. (Halila 2006, 5; Halila 2007, 74-75; Halila & Norros 2017, 11-12).

Itsesääntelyn kautta avautuu väylä myös urheilun autonomiaan, joka on ollut oleellinen rakennusaine urheilun itsesääntelyssä. Autonomia itsemääräämisoikeu-

tena voidaan ymmärtää monin tavoin ja tästä syystä sen sisällön sekä siihen liittyvien kysymysten asettelun myötä kyetään hahmottamaan urheilu oikeuden yleisiä käytänteitä. Autonomia voidaan ymmärtää riippumattomuutena oikeusjärjestyksen sisällöstä, sillä sen sisältämä kohdealue on oikeudesta vapaa vyöhyke. Urheilun autonomia ei kuitenkaan tarkoita vapautta olla noudattamatta oikeusjärjestystä ainakaan niiltä osin, kuin sen kattavat normit ovat oikeudellisia. (Halila, 2006, 13-14).

Autonomia voidaan hahmottaa itsemääräämisoikeutena perusoikeusjärjestelmän kautta. Urheilun itsemääräämisoikeutta suojaavat perusoikeudet, niiltä osin kuin urheilutoiminta tapahtuu kansanliikkeessä. (Halila, 2006, 13-14). Tällöin urheilun autonomia perustuu yleiseen yhdistysautonomiaan, joka puolestaan palautuu perustuslaissa turvattuun yhdistymisvapauteen. (Vuola & Simon-Bellamy, 2014, 329). Perustuslain mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus, johon sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua taikka olla kuulumatta yhdistykseen sekä osallistua yhdistyksen toimintaan. Samalla tavalla on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi. (L 11.6.1999/731). Autonomian toteutuessa yhdistysautonomiana, osana yhdistymisvapautta, voivat yhdistykset tehdä itse omat päätöksensä sekä päättää omista säännöistään sekä jäsenistään lain säätämässä rajoissa. Näin ollen kansanliikkeessä voidaan tehdä ratkaisuja, joita ainoastaan yhdistyksen itsensä asettamat itsesääntelyn normit rajoittavat, eikä julkinen valta tai mikään muu ulkopuolinen taho voi määrätä asiakysymyksissä yhdistyksen päätöksen sisältöä. Tämän katsotaan olevan autonomian ydinaluetta. (Halila, 2006, 14; Halila & Tarasti, 2017, 42). Yhdistymisvapauden tarkoituksena onkin turvata kansalaisten yhdistymisvapaus suhteessa valtioon. Jotta yhdistymisvapaus voi toteutua yhdistymisautonomiassa, tulee yhdistyksen itsensä voida mahdollisimman laajasti päättää, miten se järjestää sisäisen toimintansa. Yhdistyksen itsemääräämisoikeus eli yhdistysautonomia kohdistuu siis julkiseen valtaan, mutta sen lisäksi myös muihin ulkopuolisiin tahtoihin. (Halila & Tarasti, 2017, 42).

Urheilu oikeuden autonomia voidaan käytännössä hahmottaa esimerkiksi siinä, että yhdistyksen sisällä tehtyyn päätökseen voidaan puuttua tuomioistuin teitse

ainoastaan rajoitetuissa tapauksissa, mikä on ymmärrettävää, otettaessa huomioon tarve ratkaista tietyt asiat urheilun sisäisesti. (Vuola & Simon-Bellamy, 2014, 330). Kun kyseessä on urheilu elämänaalueena, voidaan tällöinkin puhua urheilun autonomiasta, vaikka toiminta ei olisikaan minkään järjestön alaista. Tässä yhteydessä autonomiasta puhuttaessa on kuitenkin syytä varovaisuuteen, sillä se on käsitteenä aina kontekstisidonnainen. (Halila 2006, 13-14; Halila 2007, 76; Halila & Tarasti, 2017, 42; L 11.6.1999/731; Vuola & Simon-Bellamy, 2014, 329-330).

Urheilutoiminnassa itsesääntely perustuu vakiintuneisiin instrumentteihin. Kansallisella tasolla näitä instrumentteja ovat ensinnäkin yhdistysten säännöt kaikilla toiminnan tasoilla, joilla on aatteellisia yhdistyksiä. Niillä määritellään urheilun järjestörakennetta sekä järjestöjen ja urheilijoiden välisiä suhteita lain sallimissa rajoissa, järjestöjen keskinäisiä suhteita sekä riidanratkaisua. Toinen itseääntelyn instrumentti urheilussa on kilpailusäännöt, joissa määritellään organisoidun kilpailutoiminnan muodot eli se, miten kilpailut järjestetään. Kilpailusäännöt kattavat säännönmukaisesti myös kurinpitomääräykset. Ne voivat kuitenkin olla lajiliitossa myös omana normistonaan, ja tästä syystä ne tyypillisesti määritellään omaksi itsesääntelymääräysten kategoriakseen. Viimeisenä itsesääntelyn instrumenttina pidetään urheilulajin sääntöjä. Ne perustuvat useimmissa lajeissa kansainvälisen lajiliiton määräyksiin, joita kansallinen lajiliitto voi asetetuissa rajoissa muunnella. Lajin säännöissä on määritelty, miten tiettyä urheilulajia tulee harjoittaa. Lisäksi itsesääntelyyn pohjautuvat myös sellaiset urheilun eettiset määräykset, joita ei ole sisällytetty kilpailusääntöihin. Itsesääntelymääräysten järjestelmällistäminen on hyvin samanlaista eri maissa. Suomessa toteutettava ryhmittely on samankaltaista kuin esimerkiksi Ruotsissa. Itsesääntelymääräysten sisällöissäkään ei ole merkittäviä eroja urheilun kansainvälisyyden vuoksi. (Halila 2007, 76; Halila & Norros 2017; 12-13).

Suomessa lainsäätäjä ei ole määritellyt urheilun itsesääntelylle oikeudellisia rajoja, joten se ei nauti mitään institutionaalista tukea. Oikeudellinen tuki voidaan kuitenkin perustaa urheilun autonomiaan sekä yhdistysautonomiaan. Tehokkaasti voimassa olevan normiston näkökulmasta voidaan myös puhua itsesääntelystä. Urheilussa voidaan tulla toimeen ilman valtion täytäntöönpanokoneistoa, hyödyn-

täen kilpaurheilun omaa tehokasta sanktiojärjestelmää. Puhuttaessa urheilun autonomiasta tässä näkökulmassa voidaan käyttää käsitettä *lex sportiva*, joka linkittää sen muihin tehokkaisiin itsesääntelyjärjestelmiin. *Lex sportiva* voidaan tarkoittaa myös ylikansallista urheilun oikeutta. (Halila 2007, 76).

Muilla elämänalueilla ei ole niin velvoittavia tai seikkaperäisiä toimintaa koskevia itsesääntelymääräyksiä kuin urheilussa. Vertailukohteena voidaan käyttää ammattijärjestö-, puolue- ja taidetoimintaa sekä näiden alojen järjestöjä. Ne voivat toki asettaa itselleen ja jäsenilleen esimerkiksi eettisiä koodeja, mutta nämä ovat sitovia vain jäsenten osalta eikä niihin yleensä liity tehokkaita sanktioita. Urheilussa ei sen sijaan osallistuminen organisoituun kilpailutoimintaan ole lähtökohtaisesti mahdollista lajiliittojen ulkopuolella kansallisesti eikä kansainvälisesti. Muilla inhimillisen toiminnan aloilla järjestöillä ei ole näin hallitsevaa asemaa, joka ei edes perustu lainsäädäntöön vaan pelkkään itsesääntelyyn. (Halila & Norros 2017, 13-14).

2.2 Urheilun oikeusturvalautakunta

Urheilun oikeusturvalautakunta on perustettu vuonna 1991, jolloin näkemys siitä, että urheiluun liittyvät riitatilanteet eivät kuulu käsiteltäviksi tuomioistuimeen, oli nykyistä ehdottomampi. Oikeusturvalautakunnan perustamisen taustalla vaikutti halu mahdollistaa urheilun sisäinen, mutta lajiliitosta riippumaton riidanratkaisuelin. (Kinnunen I, 2017, 164). Urheilun oikeusturvalautakunta onkin urheilujärjestöistä riippumaton sekä puolueeton muutoksenhakuelin, jonka tehtävänä on käsitellä ja antaa ratkaisuja urheilua koskeviin valituksiin. (Halila 2006,79). Urheilun oikeusturvalautakuntaa voidaan luonnehtia tuomioistuimen kaltaiseksi, lainkäyttölliseksi lautakunnaksi, joka on järjestänyt urheilutoiminnan riidanratkaisun vastaamaan paljolti oikeudenkäyntiä. (Kinnunen I, 2017, 164). Lautakunnan perustamisen taustalla vaikutti lisäksi Suomen liittyminen Euroopan neuvostoon ja sen dopingin vastaisen yleissopimuksen hyväksyminen. Kyseisen sopimuksen mukaan urheilijalla on oikeus valittaa häntä koskettaneessa dopingasiassa annettusta päätöksestä. Tätä lukuun ottamatta Urheilun oikeuslautakunnan säännöt on voitu laatia varsin vapaasti. Osittain tämän mahdollisti se, ettei kansainvälisellä

tasolla ollut yhdenmukaista linjausta siitä, millaisissa asioissa urheilijan tulisi voida päästä suosituksia antavaan riippumattomaan valituselimeen. Valittajana lautakunnassa voi toimia urheilija, muu luonnollinen henkilö tai yhteisö, jonka oikeuteen valituksen kohteena oleva asia vaikuttaa. (Halila 2006, 79).

Lautakunnan toimivalta ei ole yleinen urheilijan oikeusturvaa koskevissa kysymyksissä, vaan se on toimivaltainen käsittelemään seuraavia valituksia; yhdistyksen päätöksiä, joissa on kysymys jäsenoikeuksien rajoittamisesta, kurinpitotoimista, päätöksen sääntöjenvastaisuudesta sekä erottamisesta yhdistyksen jäsenyydestä. Kilpailutoimintaa järjestävän liigan päätöksiä niiltä osin, kun kysymys on kurinpidosta tai siitä, onko päätös kilpailutoimintaa koskevien muiden sääntöjen kuin urheilun sääntöjen vastainen. Liigan tulee lisäksi olla sitoutunut lautakunnan toimivaltaan, jotta lautakunta voi käsitellä sen valituksia. Lautakunnan toimivaltaan lukeutuvat myös kysymykset urheilijan valitsemisesta tai valitsematta jättämisestä arvokilpailuihin tilanteissa, joissa Suomen Olympiakomitean tai lajiliiton selkeästi asettamaa valintakriteeriä on jätetty noudattamatta tai jos päätös on syrjivä henkilön iän, sukupuolen, mielipiteen, vakaumuksen, alkuperän taikka muun henkilöön liittyvän syyn perusteella, ilman hyväksytyä syytä. Valitusasiana lautakunnassa voidaan käsitellä Suomen Antidopingtoimikunnan ADT:n vahvistaman Suomen antidopingsäännösten perusteella tehdyn päätöksen. (Halila 2006, 80).

Urheilun oikeusturvalautakunta toimii välimiesoikeutena toimivaltansa piirissä, jos valittaja ja järjestö, jonka tekemää päätöstä kyseinen valitus koskee, sopivat niin taikka valittajan asemassa oleva urheilija sitä vaatii. Lautakunta voi toimia välimiesoikeutena urheilujärjestötoimintaan liittyvissä taloudellisissa kysymyksissä, jos osapuolet näin sopivat. Lisäksi se voi antaa järjestöille niiden pyynnöstä lausuntoja urheilutoimintaan liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä. Kyseessä eivät kuitenkaan voi olla lautakunnan käsiteltävänä olevat tai olleet valitusasiat. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2019).

Urheilun oikeusturvalautakunta ei voi ottaa ratkaistavakseen tapausta, joka on käsiteltävänä tai ratkaistu yleisessä tuomioistuimessa taikka välimiesoikeudessa.

Mikäli lautakunnassa jo vireillä oleva asia on samaan aikaan käsiteltävänä yleisessä tuomioistuimessa tai välimiesoikeudessa, voidaan lautakunnassa kyseinen valitus jättää lepäämään, kunnes yleinen tuomioistuin tai välimiesoikeus on antanut ratkaisunsa asiassa. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2019).

Oleellisen osan urheilun oikeudellista perusrakennetta muodostaa kurinpito ja se heijastuu selkeästi erilaisiin urheilun kurinpitojärjestelmiin. Urheilun oikeusturvalautakunta tarjoaa tähän asetelmaan yhden näkökulman. Arvioiden mukaan lautakunnan käsittelemistä asioista noin puolet liittyvät kurinpitoon. Edellä mainitun määrällisen ulottuvuuden ohella kurinpitiasioiden merkitystä korostavat yksittäisten kurinpitopäätösten vaikutukset urheilijoiden sekä muiden toimijoiden oikeuksiin. Kurinpitopäätöksillä on keskeinen vaikutus siihen, kuinka urheilijat ja muut toimijat voivat käyttää toimintavapauksiaan urheilussa. (Aine 2017, 14).

Lautakunnan säännöissä ei ole määräystä ratkaisujen sitovuudesta sen omassa ratkaisutoiminnassa, mutta ratkaisukäytännössä on haettu yhtenäistä linjaa. Lautakunnan perusteluissa on usein viittauksia sen aiempaan ratkaisukäytäntöön. Oikeusturvalautakunta on toimintansa aikana antanut useita satoja ratkaisuja ja niiden määrä on ollut noususuhdanteista. (Kinnunen 2017, 164).

3 URHEILULOUKKAUKSIEN KESKEISET RIKOSTYYPIT

Tutkimuksessani tarkastelen urheiluloukkauksia seuraavien rikostyyppien valossa; pahoinpitely, vammantuottamus ja kuolemantuottamus. Ne kaikki löytyvät rikoslain 21 luvusta, jossa säädetään henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista. Tässä kappaleessa käsittelen kyseisiä rikosnimikkeitä ja niiden eri asteita. Pahoinpitely on jaettu rikoslaissa (L 19.12.1889/39) kolmeen törkeysasteeseen; pahoinpitelyyn, törkeään pahoinpitelyyn sekä lievään pahoinpitelyyn. (L 19.12.1889/39, 21:5-7 §). Vammantuottamuksesta rikoslaissa esiintyy kaksi pykälää, joista ensimmäinen on edellä mainittu ja toinen sen törkeä muoto eli törkeä vammantuottamus. (L 19.12.1889/39, 21:10-11 §).

3.1 Pahoinpitely

Rikoslaissa (L 19.12.1889/39) pahoinpitelyksi määritellään teot, joissa toista kohtaan tehdään ruumiillista väkivaltaa, tai väkivaltaa tekemättä vahingoitetaan toisen terveyttä, aiheutetaan tälle kipua tai saatetaan tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan. Minimirangaistus pahoinpitelystä on sakko ja enimmillään siitä voi saada kaksi vuotta vankeutta. Myös pahoinpitelyn yritys on rangaistava. (L 19.12.1889/39, 21:5 §).

Terveyden ja ruumiillisen koskemattomuuden voidaan nähdä sisältävän useampia ulottuvuuksia ja näitä voidaan myös loukata eriasteisesti sekä erilaisin tavoin. Näin ollen myös käsite pahoinpitely sisältää eri ulottuvuuksia ja pahoinpidellä voidaan monella tavalla. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää henkistä pahoinpitelyä. Pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistöä voidaan tarkastella sekä tekotavasta että syntyneitten seurausten näkökulmasta. Käsiteltäessä pahoinpitelyn tekotapaa voidaan rikos toteuttaa joko ruumiillista väkivaltaa tekemällä taikka ilman väkivaltaa. Eron merkitys ilmenee siinä, että ruumiillista väkivaltaa käytettäessä, voidaan pahoinpitely tehdä ilman näkyviä ulkoisia seurauksia. Jo tällaisenaan rikos on omiaan loukkaamaan uhrin ruumiillista koskemattomuutta. Tapauksissa, joissa rikos tehdään ilman ruumiillista väkivaltaa, vaaditaan jonkin asteista seurausta. Tällaisina seurauksina rikoslaissa on mainittu kivun aiheuttaminen, tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan saattaminen sekä terveyden vahingoittaminen. Ter-

veyden vahingoittaminen viittaa sekä fyysiseen että psyykkiseen terveyteen. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 504).

Näitä asioita on tuonut esiin hallitus esityksessään (HE 94/1993), jonka mukaan pahoinpitely käsittää kaksi muotoa. Se tarkoittaa tekoja, joissa toiseen kohdistetaan ruumiillista väkivaltaa ja kysymys on pahoinpitelystä tapahtumana, jossa loukataan toisen ruumiillista koskemattomuutta. Pahoinpitelyllä sanan yleiskielisessä merkityksessä tarkoitetaan juuri tätä. Tämä osa tunnusmerkistöä koskee pahoinpitelyä ulkoisena toimintona, joka saattaa aiheuttaa toiselle vamman taikka muun terveyden vahingoittumisen. Mahdollista kuitenkin on, ettei siitä aiheudu toiselle osapuolelle mitään näkyvää seurausta. (HE 94/1993).

Pahoinpitelyllä tarkoitetaan toisaalta myös tekoja, joilla tahallisesti aiheutetaan toiselle sairaus tai vamma. Tällöin kysymyksessä on toisen terveyden vahingoittaminen tai kivun tuottaminen muuten kuin ruumiillista väkivaltaa käyttämällä. Tällöin tekotapaan ei tarvitse sisältyä väkivaltaa sen yleisesti miellettyssä muodossa. Sairauden taikka vamman aiheuttaminen on yleisemmin ilmaistuna toisen terveyden vahingoittamista. Esimerkiksi taudin tartuttaminen toiseen on pahoinpitely, ellei tekoon liity esimerkiksi suostumusta, mikä poistaa rangaistavuuden. (HE 94/1993). Suostumus ei kuitenkaan poista rangaistusvastuuta kaikilta pahoinpitelyiltä, mutta se on omiaan vähentämään rangaistavaksi jäävien pahoinpitelyiden rangaistusarvoa. Yleisesti on katsottu, että uhrin suostumus poistaa rangaistusvastuun törkeätä lievemmältä pahoinpitelyltä, mutta laista ei löydy suoraa ilmausta siihen, missä rangaistavien ja ei-rangaistavien pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävien tekojen raja kulkee. (Hahto 2004, 271).

Urheiluloukkauksia pidetään pahoinpitelyn näkökulmasta eräänlaisena erityisryhmänä. Tietyissä urheilulajeissa käydään säännönmukaisesti toiseen pelaajaan käsiksi tavalla, joka on normaalisti omiaan täyttämään pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Tällaisissa tilanteissa rankaisemattomuus perustetaan usein suostumusoppeihin. Ongelmakohtana voidaan kuitenkin katsoa olevan sen, ettei urheilija yleensä anna suostumustaan lopulliseen vahinkoseuraamukseen vaan hän ennem-

minkin uskoo ja toivoo välttävänsä sen. Urheilutilanteissa katsotaankin, että urheilija antaa suostumuksensa määrättyyn vahingon mahdollisuuteen ja riskiin. Näin ollen urheiluloukkausten rankaisemattomuus perustettaisiin siis ennemminkin loukkauksen riskiin kuin itse loukkauksen hyväksymiseen. Jokaisen urheilijan, joka vapaaehtoisesti osallistuu lajiin, jossa loukkaantumisen riski on olemassa, voidaan katsoa suostuneen pelin sääntöjen puitteissa tapahuviin terveyden ja ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksiin. Sääntöjen rikkomisen kuuluessa pelin henkeen, voidaan pelaajan suostumuksen katsoa ulottuvan pelinsääntöjen tavanomaisista rikkeistä aiheutuviin seurauksiin. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää poikittaista mailaa jääkiekossa. Suostumus ei kuitenkaan koske enää sellaisia tilanteita, joiden ei voida katsoa kuuluvan pelin normaaliin kulkuun. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 510).

3.1.1 Törkeä pahoinpitely

Rikoslain (L 19.12.1889/39) mukaan pahoinpitely luokitellaan törkeäksi, jos siinä aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus taikka hengenvaarallinen tila. Tässä kontekstissa hengenvaarallinen tila tarkoittaa nimenomaisesti uhrin hengenvaarallista tilaa, eikä sitä, että rikos on toteutettu tavalla, johon liittyy hengenvaara. (HE 94/1993). Hengenvaarallisena tilana voidaan pitää esimerkiksi sisäelimiin ulottuvan haavan aiheuttamaa hengenvaaraa. Vakava sairaus puolestaan käsittää muun muassa ruumiinosan herpaantumisen tai mielisairauden puhkeamisen. (Hahto 2004, 273). Pahoinpitelyn tahallisuus ulottuu myös vakavien seurausten aiheuttamiseen. (HE 94/1993). Tahallisuuden täytyy kattaa törkeän pahoinpitelyn kvalifiointiperusteiden tarkoittamat olosuhteet. Seurausten osalta katsotaan, että tahallisuuden tulee ulottua myös vakavien seurausten aiheuttamiseen. Tilanteissa, joissa teolla on aiheutettu hengenvaara, saattaa törkeän pahoinpitelyn sekä tapon yrityksen rajan veto osoittautua hankalaksi. Tapon yritys on kyseessä, jos tekijä on pitänyt kuoleman aiheuttamista todennäköisenä. Törkeä pahoinpitely puolestaan edellyttää, että käsillä on hengenvaara, jonka syntymistä on tekotilanteessa pidetty todennäköisenä. Ero näiden kahden välillä on siis erittäin pieni ja tulkinnanvarainen. Käytännössä ratkaisu perustuu varsin pitkälle lyönnin voimak-

kuuden sekä iskun osuma-alueen mukaan. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 515).

Törkeän pahoinpitelystä tekee myös erityisen raaka tai julma tekotapa sekä ampuma- tai teräaseen taikka muun niihin rinnastettavan hengenvaarallisen välineen käyttö. (L 19.12.1889/39). Pykälässä on mainittu sekä raaka että julma tekotapa niiden vivahde erojen vuoksi. Raaka tekotapa voi olla esimerkiksi päähän potkiminen. Julmana puolestaan voidaan pitää esimerkiksi puolustuskyvyttömään kohdistunutta pahoinpitelyä. Muun hengenvaarallisen aseiden käsite on laaja, sillä sellaisia ovat mitä moninaisimmat välineet, kuten kivi tai kodinkone. (HE 94/1993). Tässä yhteydessä tulee kuitenkin huomioida ja erotella, että itse tekovälineen tulee olla hengenvaarallinen. Näin ollen esimerkiksi tyynyä ei voida tähän joukkoon lukea, vaikka sitä voidaanakin käyttää hengenvaarallisella tavalla. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 514). Rikoksen tulee lisäksi olla kokonaisuutena arvostellen törkeä. (L 19.12.1889/39, 21:6 §). Tämä kokonaistörkeyttä koskeva vaatimus tulee sitä helpommin täytetyksi, mitä useampi edellä mainituista törkeän pahoinpitelyn kvalifiointiperusteista tapaukseen sopii. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 514). Mikäli nämä tunnusmerkit täyttyvät tuomitaan rikoksentekijä törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään vuodeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Myös törkeän pahoinpitelyn yritys on rangaistava. (L 19.12.1889/39, 21:6 §). Törkeässä pahoinpitelyssä uhrin suostumus ei poista teon rangaistavuutta. (Hahto 2004, 273).

3.1.2 Lievä pahoinpitely

Jos pahoinpitely, kun otetaan huomioon väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, tuomitaan rikoksentekijä lievästä pahoinpitelystä sakkoon. (L 19.12.1889/39, 21:7 §). Lievän pahoinpitelyn yritys ei ole rangaistava, sillä sille ei ole katsottu olevan kriminaalipoliittista tarvetta. Lisäksi lievän pahoinpitelyn yrityksen rankaiseminen saattaisi olla ongelmallinen oikeusturvan näkökannalta. Tämä johtuu siitä, että lievät rikokset koskevat suuril-

ta osin uhrin sekä tekijän välistä suhdetta ja kummankin osapuolen käsitykset tapahtumien luonteesta saattavat erota toisistaan huomattavasti. (HE 94/1993).

Ennen rikoslain uudistusta vuonna 1995 lievän pahoinpitelyn ja pahoinpitelyn rajan katsottiin menevän siinä, aiheuttaako pahoinpitely vamman tai sairauden. Tällaisen pelkästään seurauksen vakavuuteen pohjautuvan porrastuksen voitiin katsoa heijastelevan seurausvastuuajattelua. Oikeuskäytännössäkin lievää pahoinpitelyä tulkittiin väljemmin kuin lain sanamuoto edellyttäisi ja säännöstä sovellettiin silloin tällöin tekoihin, joissa oli aiheutunut vähäisiä vammoja. Uudistuksen myötä lievän pahoinpitelyn säännös vastaa paremmin rikoksen törkeysarvostelussa noudatettavia yleisiä periaatteita. Uudistetun säännöksen mukaan teko katsotaan lieväksi pahoinpitelyksi kokonaisarvostelun perusteella. Sen pohjalta huomiota kiinnitetään muun muassa ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen, väkivallan sekä terveyden vahingoittamisen vähäisyyteen. Säännöksen mukaan rikokset, joilla on aiheutettu ulkoinen vamma, voidaan arvioida lievänä pahoinpitelynä. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää tönimistä, jonka seurauksena uhri on kaatunut ja loukannut itsensä ja näin ollen saanut ulkoisen vamman. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 515-516).

Lievä pahoinpitely on asianomistajarikos paitsi, jos uhri on 15- vuotias tai sitä nuorempi. (HE 94/1993). Lievän pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävät rikokset ovat lisäksi tulleet joissain tapauksissa virallisen syytteen alaisiksi vuoden 2011 alusta alkaen. Tämä muutos on mahdollistanut sen, että esitutkinnan käynnistäminen sekä tekijän saattaminen vastuuseen teostaan eivät ole enää uhrin tahdosta riippuvaisia. Ennen muutosta lievästä pahoinpitelystä rankaiseminen on edellyttänyt, että uhri vaatii tekijälle rangaistusta. Virallisen syytteen alaisiksi vuodesta 2011 lähtien ovat tulleet teot, jotka kohdistuvat tekijälle läheiseen henkilöön, alakäiseen tai työtehtäväänsä suorittavaan henkilöön. Lievää pahoinpitelyä vakavammat teot ovat olleet virallisen syytteen alaisia rikoksia jo ennen tätä muutosta. (Edilex 2010).

3.2 Kuolemantuottamus ja vammantuottamus

Seuraavaksi tarkastelen, mitä kuolemantuottamuksesta on säädetty ja milloin sen tunnusmerkistö täyttyy. Lisäksi tutkin vammantuottamusta ja törkeää vammantuottamusta sekä määrittelen, milloin tekijä tuomitaan vammantuottamuksesta ja mitkä seikat ovat omiaan tekemään vammantuottamuksesta törkeän.

3.2.1 Kuolemantuottamus

Rikoslain (L 19.12.1889/39) mukaan kuolemantuottamukseen syyllistyy, jos huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman. Seurauksen on siis täytynyt johtua tekijän huolimattomuudesta, jotta kuolemantuottamuksen tunnusmerkistö täyttyy ja teko voidaan rangaista sen mukaisesti. (HE 94/1993). Tällöin rikoksentehtyjä on tuomittava kuolemantuottamuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (L 19.12.1889/39). Kuolemantuottamussäännöksen tarkoitus on suojata ihmishenkeä. Ihmiselämän alku sekä päättymisen rajaavat tämän säännöksen soveltamista. Rikoslaisissa (L 19.12.1889/39) ei ole rajattu kuolemantuottamuksen tekotapoja. Jokainen toisen henkilön kuolemaan johtava teko voi täyttää tunnusmerkistön. Poikkeustapauksiksi voidaan katsoa tilanteet, joissa kuolema on aiheutettu täysin refleksin omaisesti taikka muuten täysin kontrolloimattomasti. Refleksiliikkeitä ei pidetä rikosoikeudellisesti tekoina, mutta näissä tilanteissa rangaistavuus voidaan perustaa siihen, että henkilö on saanut aikaan vaaratilanteen esimerkiksi käsittelemällä asetta huolimattomasti. Tällöin tekijän tuottamusvastuu on perusteltua arvioida ajallisesti laajemmassa perspektiivissä ja arviointi palautetaan vaaratilannetta edeltäneeseen tilanteeseen, jolloin tekijän toiminta on vielä ollut kontrollissa. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 518-519).

Nykyisin lähes kaikki vaarallinen toiminta on tarkoin ohjein säänneltyä ja ohjeiden rikkomisesta seuraa rangaistus. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota tällaisen ohjeistuksen noudattamatta jättämisen, huolellisuusvelvoitteen rikkomisen sekä aiheutetun seurauksen väliseen yhteyteen. Huolellisuusvelvoitetta korostava moraalinen merkitys edellyttää, että tapaturmasta aiheutuneisiin kuolemiin ei sovelleta kuolemantuottamussäännöstä. Näin ollen esimerkiksi liikenne-

sääntöjä rikkonutta kuljettajaa ei pidä tuomita kuolemantuottamuksesta, jos kuoleman voidaan katsoa olevan seurausta ennemminkin tapaturmasta kuin siitä, että tämä olisi laiminlyönyt sen huolellisuuden, jota kuljettajilta keskimääräisesti olisi kyseisessä tilanteessa edellytetty. (HE 94/1993). Toisin kuin tapaturmatilanteissa, kuolemantuottamukseen voi syyllistyä, jos kyseessä on laiminlyönti. Näissä tapauksissa kuoleman on täytynyt aiheutua sellaisen henkilön laiminlyönnistä, joka on vastuuasemassa. Toisin sanoen kyseisellä henkilöllä on tilanteessa ollut erityinen oikeudellinen velvollisuus estää kuolema. Vastuuasemassa olevan henkilön laiminlyöntiä toisen henkilön kuoleman estämisessä pidetään yhtä moitittavana kuin sitä, että joku sivullinen aiheuttaisi kuoleman teollaan. Rikoslain mukaan laiminlyönti tulee rangaistavaksi myös tilanteissa, joissa tekijä on jättänyt estämättä tunnusmerkistön mukaisen seurauksen syntymisen, vaikka hänellä on ollut erityinen oikeudellinen velvollisuus tähän. Tällainen velvollisuus seurauksen estämiseen voi perustua virkaan, toimeen, asemaan, tekijän ja uhrin väliseen suhteeseen, tehtäväksi ottamiseen tai sopimukseen taikka muuhun edellä mainittuihin rinnastettavaan syyhyn. Lisäksi laiminlyöjällä on täytynyt olla myös ulkoiset edellytykset sekä taito ja kyky vaadittavaan tekoon, toimintaan ryhtyessään. Ulkoiset edellytykset katsotaan olevan vain sellaisilla henkilöillä, joilla on sopivat työvälineet tai he ovat riittävän lähellä vahinkopaikkaa. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 519).

Kuolemantuottamuksesta rankaiseminen edellyttää toisen henkilön kuolemaa. Tunnusmerkistöä tarkasteltaessa tulee kysyä, olisiko uhri kuollut samalla tavalla, jos tekijä olisi menetellyt tilanteessa huolellisesti. Pääsääntöisesti teolla aiheutetaan toisen kuolema fyysisesti esimerkiksi käyttämällä väkivaltaa, mutta kyse voi olla myös pelastumisen estämisestä. Myöskään psyykkistä aiheuttamista ei ole suljettu rangaistavuusvastuun ulkopuolelle. Samanlainen syy-yhteys menettelyn ja kuoleman sattumisen välillä vaaditaan myös laiminlyöntitilanteita tarkasteltaessa. Näissä tilanteissa kysymys kuuluu olisiko vaadittu teko estänyt kuoleman. Kuolemantuottamuksen rangaistavuus edellyttää myös ennakoitavuutta eli sitä, että toisen henkilön kuolema oli kyseisen teon taikka laiminlyönnin ennakoitava seuraus. Ennakoitavuutta tarkasteltaessa riittää, että tekijän olisi pitänyt teon hetkellä tiedostaa kuoleman mahdollisuus. Ennakoitavuus ei siis edellytä tarkkaa kuvaa

siitä, millä tavalla kuolema aiheutuu, vaan riittävää on, että se on ollut tilanteessa riittävällä tavalla ennakoitavissa.

Kuolemantuottamuksesta rankaiseminen edellyttää myös tekijän huolimattomuutta. Huolimattomana voidaan pitää menettelyä, jossa tekijä rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvoitetta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan. Huolimattomuutta arvioitaessa tulee esiin sekä teon huolimattomuus että tekijän huolimattomuus. Teon huolimattomuudessa arvioinnin kohteena on se, voidaanko tekijän katsoa laiminlyöneen tilanteessa vaadittua huolellisuusvelvoitetta. Tekijän huolellisuutta tarkasteltaessa joudutaan kysymään, voidaanko tekijää moittia teosta, jolloin kysymyksessä olisi tekijän syyllisyys. Kun huolellisuustasoa arvioidaan urheilun näkökulmasta, saavat urheilun sisäiset säännöt merkitystä. Kansainvälisillä ja kansallisilla lajiliitoilla on määräyksensä muun muassa urheiluvälineiltä ja urheilupaikoilta vaadittavasta turvallisuudesta sekä urheilijoilta vaadittavasta huolellisuudesta. Urheilijoilta vaadittavassa keskinäisessä huolellisuudessa sallitun riskin rajaa on venytetty pidemmälle kuin urheilun säännöt edellyttäisivät. Oikeuskäytäntö katsoo, että pelin henkeen kuuluvat sekä pelitilanteessa tehdyt tavanomaiset sääntörikkomukset, kuuluvat sallitun riskin puitteisiin. Urheilu tilanteissa kohdataan usein myös itsensä vaarantamisen tilanteita, mikä tarkoittaa uhrin oman myötävaikutuksen merkitystä kuolemantuottamuvastuulle. Esimerkiksi urheilijan katsotaan antautuvan vaaraan vapaaehtoisesti. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 524-527, 529).

3.2.2 Vammantuottamus

Rikoslain mukaan vammantuottamukseen syyllistyy henkilö, joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle ruumiinvamman tai sairauden, jota ei voida pitää vähäisenä. Tekijä tuomitaan vammantuottamuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (L 19.12.1889/39, 21:10 §).

Vammantuottamuksessa on katsottu, että teon rangaistavuus vaatii tuottamusta. (HE 94/1993). Rikoslain pykälän mukaan vamman tulee lisäksi olla vähäistä vakavampi. Vähäisinä vammoina on yleensä pidetty kestoaltaan lyhytaikaisia vam-

moja ja sairauksia, kuten mustelmia, jotka ei oleellisesti vaikuta vamman saaneen toimintakykyyn. Sen sijaan esimerkiksi luun murtumaa ei voida pitää vähäisenä. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 534).

Fyysisistä vammoista tai sairauksista kärsivällä on oikeus saada vahingonkorvausta sairaanhoitokustannuksista sekä muista tarpeellisista kuluista, ansionmenetyksestä, kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä taikka pysyvästä haitasta. Aivan kuten pahoinpitelyä tarkasteltaessa myös vammantuottamuksessa huomioidaan terveyden laaja käsite ja siihen rinnastetaan sekä fyysinen että psyykinen terveys. Näin ollen vammantuottamuksena voidaan rankaista esimerkiksi mielisairauden tai mielenterveyden häiriön tuottamuksellinen aiheuttaminen. Vähäistä vakavamiksi psyykkisiksi häiriöiksi määritellään sellaiset häiriöt, joilla on lääketieteellisesti todistettavia vaikutuksia. Vammantuottamuksessa tekotapoja ei ole rajattu. Kaikki vähäistä vakavamman vamman tai sairauden aiheuttavat teot ovat omiaan täyttämään vammantuottamuksen tunnusmerkistön. Kuten kuolemantuottamuksessa myös vammantuottamuksessa otetaan huomioon teko, laiminlyönti, syy-yhteys sekä ennakoitavuus. Näitä olen käsitellyt jo edellä kuolemantuottamuksen yhteydessä. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 535-536).

Vammantuottamussäännöstä sovelletaan myös tilanteissa, joissa henkilö on tahallaan aiheuttanut toiselle henkivahingon, mutta ollut siinä uskossa, että tekotilanteeseen soveltui jokin vastuuvapausperuste. Käytännössä tällaisissa tilanteissa on kyse siitä, että pahoinpitelijä luulee toisen olevan hyökkäämässä häntä vastaan. Tällaista tilannetta nimitetään putatiivihätävarjeluksi. Tämän kaltaisissa tilanteissa vastuu tahallisesta pahoinpitelystä poistuu, mutta tekijä voidaan tuomita vammantuottamuksesta. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 537-238).

3.2.3 Törkeä vammantuottamus

Jos vammantuottamuksessa ruumiinvamma tai sairaus aiheutetaan toiselle törkeällä huolimattomuudella ja rikos on lisäksi kokonaisuutena arvostellen törkeä, tulee

rikoksentekijä tuomita törkeästi vammantuottamuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (L 19.12.1889/39, 21:11 §).

Törkeän tuottamuksen katsotaan sijoittuvan perustasoisen tuottamuksen ja tahallisuuden välimaastoon. Törkeällä huolimattomuudella on tarkoitus kuvata suhtautumista, johon vaikuttavat teon vaarallisuus, seurauksen huomattava todennäköisyys sekä tekijän ymmärrys näistä seikoista. Törkeässä tuottamuksessa edellytetään, ettei tekijä ole pitänyt tekonsa seurausta todennäköisenä. Arvioidessa onko huolimattomuutta pidettävä törkeänä ja vammantuottamusta kokonaisuudessaan törkeänä, kiinnitetään huomiota muun muassa tekijän tietoisuuteen riskistä, hänen mahdollisuuteensa noudattaa huolellisuusvelvollisuuden vaatimuksia sekä siihen, missä määrin tekijän käyttäytyminen poikkeaa tilanteen edellyttämästä huolellisesta menettelystä. (HE 94/1993). Teon huolimattomuuden pitämistä törkeänä puoltavat myös menettelystä seuranneet vaikeat vammat. Vaikeiksi vammoiksi on määritelty muun muassa näkökyvyn menettäminen toisesta silmästä tai kuulon menettäminen toisesta korvasta. Myös tekijän selkeä piittaamattomuus tai välinpitämättömyys on usein katsottu törkeäksi tuottamukseksi, sillä se lähentelee tekijän tahallisuutta. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää tilannetta, jossa pahoinpitelijää syytetään törkeästä pahoinpitelystä, mutta tahallisuus ei kata aiheutuneita vammoja, voidaan syytettynä oleva tuomita pahoinpitelystä sekä törkeästä vammantuottamuksesta. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 538).

4 LEGITIMITEETTI

Tässä luvussa avaan legitimizeetin käsitteellisen merkityksen sekä jäljempänä selvitan perusteita, joista urheilu saa legitimizeettinsä. Legitimizeetillä viitataan tyyppillisesti yleiseen hyväksyttävyyteen, jonka jokin menettelytapa, teko tai laajempi kokonaisuus ansaitsee. Toisin ilmaistuna legitimizeetti tarkoittaa, että kansalaiset pitävät hyväksyttävänä jotakin järjestelmää. Instituutio voi olla legitimi silloin, kun sen säännöt on hyväksytty yleisesti. Käsitteen sisältö riippuu kontekstista, jossa sitä tarkastellaan. Eroavaisuuksia ilmenee esimerkiksi tarkasteltaessa oikeusjärjestelmän ja poliittisen järjestelmän hyväksyttävyyttä. Tässä tapauksessa tarkastelukulma on joko oikeustieteellinen tai yhteiskuntatieteellinen. Käsitteellistä selvyyttä on omiaan lisäämään se, ettei legitimizeetin käsitettä useinkaan jäsennetä tai täsmennetä, vaan sitä käytetään usein vaihtelevasti viittaamaan erilaisiin asiakokonaisuuksiin. (Paasilehto 2006, 23; Tieteen termipankki, 2019).

Legitiimisyyttä voidaan tarkastella joko empiirisessä tai normatiivisessa merkityksessä. Ensiksi mainittu viittaa kohteen, kuten oikeusjärjestyksen tosiasialliseen hyväksyntään. Normatiivisella legitimiydellä puolestaan tarkoitetaan, että järjestelmän on täytettävä tietyt ehdot ollakseen hyväksyttävissä. Normatiivisen legitimizeettikäsityksen mukaan moraalitieteellinen on juurtunut keskeiseksi osaksi oikeutta ja näin ollen osaksi oikeusjärjestyksestä. Legitimizeettiä tulisikin tarkastella sekä oikeudellisin että moraalisiin kriteereihin. Ainoastaan legitimi järjestelmä voi toimia riittävän tehokkaasti, mutta legitimizeetin takeeksi ei riitä pelkästään empiirisesti sekä normatiivisesti legitimi laki. Lainsäädännön lisäksi tarvitaan sitä tukeva käytäntö, joka on juurruttanut paikkansa oikeusjärjestyksen kokonaisuudessa lain tavoin. Näin ollen voidaankin sanoa, että vallan käytön oikeutus vaatii sekä sisällöllistä hyväksyttävyyttä että muodollista pätevyyttä. Valtaa tulee käyttää sääntöjä noudattaen ja sääntöjen tulee vastata yleisesti hyväksytyjä arvoja sekä normeja. Lisäksi kansalaisten tulee ilmaista hyväksyntänsä säännöille. (Paasilehto 2006, 23-25).

4.1 Legitimiteetti urheilussa

Tässä kappaleessa tarkastelen, miten urheilu oikeutetaan yhteiskunnassamme. Urheilun legitimiteettiä voidaan tarkastella liikuntalain (L 10.4.2015/390) valossa. Liikuntalaissa säädetään liikunnan ja huippu-urheilun edistämisestä sekä valtiohallinnon sekä kunnan vastuusta ja yhteistyöstä, valtion hallinto elimistä ja valtionrahoituksesta liikunnan toimialalla. (L 10.4.2015/390, 1§). Lain toisessa pykälässä on määritelty lain tavoite, mikä on edistää: eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa, väestön hyvinvointia ja terveyttä, lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista, huippu-urheilua, liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta, huippu-urheilun ja liikunnan eettisiä periaatteita ja rehellisyyttä sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Liikuntalain tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys ja tasa-arvo sekä monikulttuurisuus, terveet elämäntavat, ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. (L 10.4.2015/390, 2§). Liikuntalain valossa voidaan nähdä urheilun legitimiteetin perustuvan urheilun hyötyvaikutuksiin. Hallituksen esityksessä liikuntalain keskeiseksi tavoitteeksi on määritelty muun muassa eri väestöryhmien liikunnan harrastamisen ja väestön hyvinvoinnin sekä terveyden edistäminen liikunnan avulla. (HE 190/2014). Tämän perusteella voidaan ajatella, että yhteiskunta hyväksyy liikunnan ja urheilun omat pelisäännöt sen positiivisten terveysvaikutusten vuoksi.

Toisaalta urheilun legitimiteetti voidaan perustaa myös valtion tukeen. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (L 29.12.2009/1705) säädetään kunnalle liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta. Valtion myöntämä osuus on 29,70 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun kunnan asukasmäärä kerrotaan liikuntatoimintaa varten asukasta kohden määrätyllä yksikköhinnalla. (L 29.12.2009/1705, 21§). Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö varaa aluehallintoviraston käyttöön vuotuisesti liikunnan aluehallinnon toimintaan määrärahat. Näiden varojen käytöstä sovitaan yhdessä aluehallintoviraston kanssa. Ministeriö voi osoittaa myös muita määrärahoja aluehallintovirastolle, edelleen avustuksina myönnettäviksi. (L 10.4.2015/390, 9§). Myös liikuntaa edistävän järjestön on mahdollista saada valtionavustusta. Valtionavustuksen

saamisen edellytyksenä on, että opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy kyseisen järjestön valtionapukelpoiseksi. Valtionapukelpoiseksi voidaan liikuntalain (L 10.4.2015/390) mukaan hyväksyä sellainen rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää liikuntaa ja joka toimii lain toisessa pykälässä säädetyn tavoitteen mukaisesti. Valtionavun myöntämistä harkittaessa huomioidaan järjestön toiminnan laatu, laajuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä tavat, joilla järjestö edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Lajiliitoista valtionavustuksen voi saada yksi valtakunnallinen liitto kustakin urheilulajista. Edellytyksenä on, että lajiliitolla on kansainvälinen organisaatio, kilpailujärjestelmä tai laji on kansallisesti merkittävä. Lajiliiton valtionapukelpoisuutta määriteltäessä huomioon otetaan myös liiton toiminnan laatu, yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä laajuus sekä se, miten liitto edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä noudattaa urheilun ja liikunnan eettisiä periaatteita ja Suomea sitovia kansainvälisiä säännöksiä. (L 10.4.2015/390, 10§). Valtionavun osalta voidaan ajatella, että ellei urheilua ja sen käytänteitä voitaisi pitää yhteiskunnassa legitiimeinä, ei sitä myöskään valtion varoilla tuettaisi.

5 EMPIIRINEN TUTKIMUS

Tässä luvussa keskityn tutkimukseni empiiriseen osuuteen. Avaan menetelmiä, joita hyödynnän tutkimuksessani sekä tuon esille aineistoa, jonka avulla pyrin muodostamaan vastauksen tutkimuskysymyksiini. Hyödynnän tutkimuksessani sekä laadullista tutkimusta että lainopillista eli oikeusdogmaattista tutkimusta.

5.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa tutkimuksessa tyypillistä on, että tutkimusta tulkitaan muilla kuin vain muuttujien määrällisillä suhteilla. Yleensä kerättyä tutkimusaineistoa tarkastellaan havainnoimalla yhtä tai muutamaa tutkimuksen kohteeksi valikoitua tapusta. Näin ollen laadullisessa tutkimuksessa voidaan havaita tapaustutkimuksen piirteitä. (Alasuutari, 2019). Laadullisessa tutkimuksessa teorian osuus on vahva ja sitä tarvitaan välttämättä. Teoriaa tarvitaan tutkimuksessa teoreettisen viitekehysten lisäksi myös metodien sekä tutkimuksen luotettavuuden hahmottamiseen ja tutkimuskokonaisuuden ymmärtämiseen. Havaintojen teoriapitoisuus onkin kulmakivi, johon laadullisessa tutkimuksessa yleensä nojaututaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että se, millainen yksilön käsitys on ilmiöstä, millaisia merkityksiä tutkittavalle ilmiölle annetaan taikka millaisia välineitä tutkimuksessa hyödynnetään, vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. (Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2013, 18, 20). Tutkimuksessani käytän laadullista tutkimusta, valitessani muutaman oikeustapauksen sekä muutaman urheilun oikeusturvalautakunnan ratkaisun analysoitavaksi. En myöskään käytä tutkimuksessani numeerisia mittareita vaan arvioin valitsemiani tapauksia ja niistä esiin nousevia piirteitä selvittäessäni tutkimusongelmaa.

5.2 Lainopillinen tutkimus

Lainopillinen tutkimus tarkoittaa voimassa olevan oikeuden tutkimista. Voimassa olevan oikeuden tutkimisen perustana olevia teoreettisia peruskatsantokantoja on tapana ryhmitellä sen mukaan, millainen niiden käsitys tutkimuskohteestaan on. Toisin sanoen millainen käsitys on siitä, mihin oikeusnormin voimassaolo perustuu. Länsimaissa vallitseva käsitys oikeudesta on luonnehdittu usein oikeuspositivistiseksi. Tämän näkemyksen mukaan oikeus on asetettua eli säädettyä oikeutta

ja sen perustana on lainsäätäjän tahto. (Perusasioita oikeustieteestä. Helsingin avoin yliopisto). Lainopillisessa eli oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa materiaalina hyödynnetään tyypillisesti oikeuslähteitä. Näitä ovat säädökset, lakien esityöt sekä tuomioistuinten ratkaisut. Vasta näiden tutkimisen jälkeen turvaudutaan oikeuskirjallisuuteen. (Myrsky, Määttä & Sutela 2003, 8-9). Tässä tutkimuksessa hyödynnän lainopillista tutkimusta tutkimalla voimassa olevaa lainsäädäntöä, lainesitöitä sekä tuomioistuinten ratkaisuja. Näiden lisäksi käytän oikeuskirjallisuutta tutkimukseni tukena.

5.3 Aineiston keruu ja analysointi

Tutkimuksessani käsittelen Edilexin sivuilta löytyviä korkeimman oikeuden antamia ennakkotapauksia sekä urheilun oikeusturvalautakunnan sivuilta löytyviä aiheeseen liittyviä lautakunnan ratkaisuja. Tutkimukseni muodostuu kahdesta oikeustapauksesta ja kahdesta urheilun oikeusturvalautakunnan ratkaisusta. Oikeustapaukset ovat vuosilta 1996 ja 1997. Lautakunnan ratkaisut puolestaan vuosilta 2018 ja 2019. Molemmat oikeustapaukset koskevat urheilijan rikosoikeudellista vastuusta urheiluloukkaustilanteessa. Tutkimusongelmaani vastatakseni, olen valinnut vastapainoksi lautakunnan antamat ratkaisut tilanteista, joissa on yhtäläisyyksiä oikeustapausten kanssa, mutta jotka eivät kuitenkaan ole edenneet yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Pyrin hyödyntämään valitsemiani tapauksia mahdollisimman syvällisesti ja löytämään niistä yhtäläisyyksiä, joiden avulla kykenen muodostamaan vastauksen tutkimusongelmaani.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa käyn läpi oikeustapaukset ja urheilun oikeusturvalautakunnan ratkaisut, jotka valitsin tutkimukseeni. Avaan tapaukset ja poimin niistä tutkimusongelmani kannalta oleellisia asioita sekä yhtäläisyyksiä.

6.1 KKO 1996:74

Tapauksessa A vaatii rangaistusta B:lle siitä, että tämä oli 16.1.1993 Kuorevedellä pelatussa 4. divisioonan jääkiekko-ottelussa, pelin ollessa pysähdyksissä, tahallaan lyönyt A:ta jääkiekkomailalla suulle ja aiheuttanut tällä A:lle kolmen ylähampaan irtoamisen. B:lle vaaditaan rangaistusta pahoinpitelystä sekä korvausta hampaiden hoidosta aiheutuneista kuluista, lääkärinpalkkiosta ja kivusta sekä särystä korkoineen.

B kiisti syytteen ja kertoi, ettei ollut tahallaan lyönyt A:ta mailalla suulle. B:n mukaan tilanteessa tuli huomioda, ettei jääkiekkokaukalossa sattunutta tapausta tullut arvioida samalla tavalla, kuin tavallista väkivaltaisuutta. B:n mukaan tahallisuuden olisi tullut olla korkeampaa tasoa ja vetosi pelin luonteeseen sekä jääkiekossa tavallisesti esiintyviin rajuihin otteisiin ja väkivaltaan. Lisäksi hän viittasi jääkiekon pelisääntöihin ja katsoi, ettei ottelun erotuomarinkaan mukaan tekoa voitu pitää tahallisena, sillä tahallisesta teosta olisi langetettu ottelurangaistus eikä pelirangaistusta niin kuin tässä tapauksessa oli tehty.

Käräjäoikeus antoi tapauksesta tuomionsa 8.6.1994. Tapaukseen liittyen kuultiin todistajia C, D, G ja F. He kaikki kertoivat, että varsinaista lyöntitilannetta ennen A oli saanut kiekon ja lähtenyt hyökkäämään kohti vastustajan maalia sekä laukaissut kiekon. Tämän jälkeen maalivahti oli torjunut laukauksen ja peli oli vihelletty poikki. Tästä noin 2-3 sekunnin kuluttua B oli ensin kaatanut A:n, jonka jälkeen B:n maila oli osunut A:n suuhun. Todistajat olivat nähneet A:n maanneen selällään jäällä, kun lyönti oli osunut häneen. Todistaja D kertoi B:n pitäneen mailasta kiinni normaalilla peliotteella. Hän kertoi nähneensä B:n hyökkäävän A:n päälle ja kaatavan tämän poikittaisella mailalla ja kuvasi tätä esitutkinta vaiheessa törkeäksi teoksi. D ei osannut ottaa kantaa oliko teko tahallinen vai ei. Myöskään

todistajana kuultu F ei osannut kommentoida tahallisuutta ja todistajana toiminut G ei ollut nähnyt lyöntiä.

Todistaja C oli nähnyt lyöntitilanteen ja hänen mukaansa kyseessä ei ollut vahinko ja B olisi voinut välttää lyönnin., koska se tapahtui pelin poikki viheltämisen jälkeen. C ei osannut kertoa oliko B mahdollisesti halunnut vahingoittaa A:ta. Tapaus oli sattunut B:n luistellessa pelin yhteydessä maalin eteen tapahtuma paikalle. C:n mukaan B:lle ei ollut langetettu ottelurangaistusta, joka voidaan tuomita, jos teko katsotaan tahalliseksi. Toisaalta hänen käsityksensä mukaan on käytännössä sama asia, tuomitaanko ottelussa peli- vai ottelurangaistus.

Käräjäoikeus totesi jääkiekon olevan nopeatempoista peliä, jossa tilanteet seuraavat nopeasti toisiaan ja jossa myös tapahtui sekä sääntöjen puitteissa että niiden ulkopuolella väkivaltaisia tilanteita. Näin ollen tietynasteinen väkivaltaisuus ja nopeus kuuluivat pelin luonteeseen. Käräjäoikeus katsoi, että tätä taustaa vasten arvioitaessa pelaajien tahallisuutta joihinkin tekoihin, tulee arvioinnissa käyttää ankarampia kriteereitä, kuin tavallisessa elämässä. Jotta tekoa voitiin pitää tahallisenä, käräjäoikeuden mukaan teon oli oltava tasoa, jolloin tekijän nimenomaisena tarkoituksena oli tietyn seurauksen aikaansaaminen. Todistajien kertomusten perusteella ei kyetty varmuudella sanomaan, että B olisi lyönyt A:ta siten, että hänen tarkoituksenaan olisi ollut A:n pahoinpiteleminen ja A:lle vamman aiheuttaminen. Tilanteessa oli otettava huomioon myös se seikka, että se oli tapahtunut muutama sekunnin kuluessa, jolloin ei voitu pitää varmana, että B:lle olisi lyhyen ajan kuluessa syntynyt tahto tahalliseen tekoon, varsinkin ottaessa huomioon jääkiekkopelin nopean luonteen. Tämän vuoksi käräjäoikeus hylkäsi syytteen ja korvausvaatimukset.

A valitti käräjäoikeuden tuomiosta Hovioikeuteen, joka antoi tapauksesta tuomiionsa 30.3.1995. Hovioikeus totesi B:n lyöneen käräjäoikeuden tuomiossa kerrotuin tavoin A:ta mailalla päähän syytteessä kerrotuin seurauksin. B:n lyödessä A oli ollut kaatuneena jäälle ja peli oli ollut keskeytettynä. Asiassa kuultujen todistajien ja eritoten ottelussa erotuomarina toimineen C:n kertomusten perusteella oli selvitetty, että lyönti olisi ollut vältettävissä ja se ei ollut vahinko. Lyönti oli lisäk-

si ylittänyt jääkiekkopelin luonteeseen kuuluvat rajat. Tämän perusteella hovioikeus katsoi B:n lyöneen A:ta tahallaan. B:n lyödessä A:ta pään alueelle, olisi hänen tullut ymmärtää, että A:lle saattoi seurata lyönnistä ruumiin vammoja ja että siten esimerkiksi hänen hampaansa saattoivat vaurioitua. A oli jääkiekkopeliin osallistuessaan ollut tietoinen niistä vaaroista, joita peliin kuului. Hänen ei kuitenkaan tullut ottaa huomioon B:n sääntöjen vastaista menettelyä.

A:lle oli aiheutunut vahinkoa hampaiden rikkoutumisesta, jonka määrän B oli myöntänyt oikeaksi. A:lle oli lisäksi aiheutunut kipua sekä särkyä, joista A:n esittämä korvausvaatimus oli kohtuullinen. Näin ollen hovioikeus tuomitsi rikoslain 21 luvun 5 §:n nojalla B:n pahoinpitelystä 30:een 20 markkan määräiseen päiväsakkoon eli maksamaan sakkoa 600 markkaa. Lisäksi hovioikeus velvoitti B:n maksamaan A:lle hampaiden hoidosta aiheutuneista kuluista korvausta 28 676 markkaa, lääkärin palkkiosta 400 markkaa sekä kivusta ja särystä 15 000 markkaa. Kaikki määrät 16 prosentin korkoineen 16.1.1993 lukien.

B:lle oli myönnetty valituslupa ja hän on valituksessaan vaatinut syytteen hylkäämistä. A on vastannut valitukseen. Korkein oikeus antoi tapaukseen ratkaisunsa 13.6.1996. Pääasiantekijöiden perustelujen mukaan käräjäoikeuden tuomiossa selostettujen todistajakertomusten perusteella on selvitetty, että B on erotuomarin vihellettyä pelin poikki ensin kaatanut A:n jäähän poikittaisella mailalla ja välittömästi sen jälkeen huitaissut A:ta mailalla. Maila on osunut A:ta kasvoihin ja aiheuttanut kolmen hampaan irtoamisen.

Jääkiekkopeli on luonteenomaisesti nopeatempoista ja siihen kuuluvat olennaisesti vastustajien häirintä sekä rajut taklaukset. Jääkiekon sarjapeleissä, jollaisesta tässäkin tapauksessa on ollut kysymys, noudatetaan hyväksytyjä jääkiekkosääntöjä. Sääntöjen tarkoituksena on muun ohella karsia pelin väkivaltaisuutta sekä ehkäistä pelaajien loukkaantumista. Peliin osallistumalla pelaajan voidaan katsoa hyväksyneen sen, että hän voi ottelun aikana saada erilaisia, lähtökohtaisesti lieväköjiä vammoja, jotka saattavat johtua sääntöjenvastaisistakin otteista. Näin ollen rikosoikeudellisen arvioinnin kohteeksi voivat pääsääntöisesti tulla vain teot, jotka luonteeltaan selkeästi poikkeavat tavanomaisista pelitapahtumista. Jälle

kaatuneen vastustajan huitaisemista mailalla pidetään yllättävänä sekä pelin luonteeseen kuulumattomana tapahtumana, johon vastustajan ei tarvitse osata varautua. Ottelun erotuomari on todistajana kärjäoikeudessa toimiessaan kertonut, että mailalla lyöminen oli tapahtunut noin 2-3 sekuntia sen jälkeen, kun peli oli vihelletty poikki. Pelin katkaisemisesta lyöntiin kulunut aika on siten ollut riittävä pelaamisen keskeyttämiseksi. Näin ollen lyöntiä voidaan pitää tahallisenä. B:n huitaistessa A:ta mailalla kohti ylävartaloa, on hänen täytynyt käsittää, että vammojen aiheutumien A:lle on varsin todennäköinen seuraus. B on näin ollen tahallaan aiheuttanut A:n vammat. Korkeimman oikeuden tuomiolauselman mukaan hovioikeuden tuomion lopputulosta ei muuteta. (KKO: 1996:74).

6.2 KKO 1997:129

Tapauksessa A oli jääkiekko pelissä 17.11.1991 lyönyt vastustajan pelaajaa B:tä mailalla niskaan, jonka seurauksena B sai aivotärähdyksen ja muita vammoja. Kärjäoikeus on antanut tapauksesta tuomionsa 31.5.1994. Kärjäoikeus katsoi asiassa näytetyksi, että B:n ollessa maalin edessä kiekko oli kimmonnut rännin kautta kohti siniviivaa ja A oli luistellut lähelle P-pistettä ja tullut täyttä vauhtia luistellen takaisin häneen nähden selin ollut B:tä kohti, jonka jälkeen iskenyt B:tä hartiaaseutuun. A oli pitänyt tilanteessa mailasta kaksin käsin kiinni eli iskenyt niin sanotulla poikittaisella mailalla. Iskun seurauksena B kaatui jäähän ja oli ollut noin 20 minuuttia tajuttomana. Lisäksi B:lle oli tullut otsan vasemmalle puolelle kalloluuhun ulottuva haava, suun limakalvoille kolme haavaa sekä aivotärähdyks. Pelitilanne ei ollut edellyttänyt A:n menettelevän edellä mainitulla tavalla.

Ottaen huomioon, että A oli kohdistanut iskun kovalla vahdilla luistellen kohti häneen selin seisoneeseen B:hen, katsoi kärjäoikeus A:n aiheuttaneen tahallaan B:n ruumiinvammat ja näin ollen tehnyt tälle ruumiillista väkivaltaa. Näin ollen kärjäoikeus tuomitsi rikoslain 21 luvun 5§:n 1 momentin nojalla A:n pahoinpitelystä 25:een 20 markan suuruiseen päiväsakkoon.

A valitti kärjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen, joka antoi tapauksesta tuomionsa 24.10.1995. Hovioikeus lausui, että jääkiekkopelin luonteelle tavanomaista oli sääntöjen puitteissa tapahtuva pelaajien puolin ja toisin hyväksymä voimakai-

nojen käyttö. Pelaajat eivät kuitenkaan antaneet suostumusta sääntöjen vastaisten voimakeinojen käytölle peliin osallistuessaan. Toisen pelaajan tahallinen vahingoittaminen jäi sekä pelaajan suostumuksen että pelin sääntöjen ulkopuolelle. Hovioikeus katsoi selvitetyn, että vaikka kysymyksessä oli ollut jääkiekkopeleissä usein esiintyvä tilanne, oli A kuitenkin ilman tuollaiseen pelitilanteeseen kuuluvia tapahtumia edeltänyttä syytä menetellyt tavalla, joka käräjäoikeuden päätöksestä ilmeni. Näin ollen hovioikeus katsoi A:n syyllistyneen käräjäoikeuden hänen syykseen lukemaan rikokseen, eikä muuttanut käräjäoikeuden tuomiota.

A:lle myönnettiin valitus lupa ja valituksessaan A vaati syytteen hylkäämistä. B vastasi valitukseen. Korkein oikeus antoi tapauksesta ratkaisunsa 11.9.1997. Korkeimman oikeuden perustelujen mukaan A on menetellyt tilanteessa käräjäoikeuden tuomiossa kuvaillulla tavalla. Tällä tavoin toimiessaan hän on pelitilanteessa ylittänyt jääkiekolle tavanomaisena pidetyn voiman käytön sekä rajuuden rajat. A:n on täytynyt ymmärtää, että käräjäoikeuden mainitsemien, B:lle aiheutuneiden vammojen syntyminen on ollut hänen menettelynsä varsin todennäköinen seuraus. Näin ollen A on tahallaan aiheuttanut B:n vammat. Korkein oikeus ei muuttanut hovioikeuden tuomiota. (KKO: 1997:129).

6.3 Urheilun oikeusturvalautakunnan päätös 19/2018

Lautakunnasta muutosta on haettu jääkiekon SM-liiga Oy:n kurinpitodelegaation päätökseen, jossa pelaajalle A on määrätty neljän ottelun pelikielto, tämän taklatta vastustajan pelaaja B. Taklaus on kohdistunut B:tä päähän. B oli saanut tilanteessa olkapäävamman ja lisäksi muita vammoja. Ottelun tuomarit eivät olleet tuominneet taklauksesta rangaistusta, mutta kierroksen päävideotuomari oli asettanut tilanteen kurinpitokäsittelyyn.

Päätöksen perusteluiden mukaan B oli saanut pitkän avaussyötön puolustusalueella ja jakanut kiekon yhdellä kosketuksella laitaan, joukkueensa hyökkääjälle. A oli lukenut avaussyötön ja tullut B:tä kohti kentän painottomalta puolelta ja taklannut kiekollisena pidettävää B:tä niin ettei B ollut ehtinyt siihen varautua. Kurinpitodelegaation videotallenteelta tekemien havaintojen mukaan A:n taklaus oli suuntau-

tunut ylöspäin ja kohdistunut voimakkaasti B:n päähän sekä ylävartaloon. Taklaus aiheutti voimakkaan kontaktin B:n päähän.

Kurinpitodelegaation mukaan jääkiekkoon kuuluvat myös voimakkaat avojää taklaukset, mutta ne tulisi suorittaa sääntöjen sallimalla tavalla. Lisäksi liiga on halunnut korostuneesti vähentää päähän kohdistuneita taklauksia ja tähän liittyviä linjauksia on kiristetty ennen kauden alkua. Tilanteessa, jossa pelaaja pääsee taklaamaan vastustajaa, joka ei ole tulevasta taklauksesta tietoinen, on taklaajalla korostunut vastuu siitä, ettei taklaus kohdistu taklattavaa pelaajaa päähän. A:n rangaistusta mitatessa on todettu, että B:n peliasento oli suhteellisen matala ennen taklausta ja se ei ollut muuttunut ennen taklausta. Näin ollen se ei ole vähentänyt A:n vastuuta, koska hän oli päässyt taklaamaan B:n niin sanotusti puun takaa ja kohdistanut taklauksen ylöspäin. Näin ollen A oli vaarantanut vastustajaa piittaamattomasti, minkä vuoksi hänelle oli tullut tuomita taklauksesta ottelurangaistus. Kurinpitodelegaatio päättyi A:n kohdalla neljän ottelun arvoiseen tekoon, otettuun huomioon kiristetyt linjaukset päähän kohdistuvista taklauksista sekä sen, että B loukkaantui tilanteessa.

A on valittanut kurinpitodelegaation antamasta päätöksestä urheilun oikeusturvalautakuntaan. Valituksessaan hän on vaatinut päätöksen kumoamista ja pelikielosta ja sakkorangaistuksesta vapautumista. Perusteluissaan hän kertoo taklauksen osuneen B:tä olkapäähän eikä osunutta päähän ollut tapahtunut. A:n mukaan kurinpitodelegaation päätös oli perustettu yhdestä kuvakulmasta tehtyyn johtopäätökseen, joka oli ollut virheellinen. Ottelun erotuomaristo ei ollut pitänyt taklausta edes rangaistuksen arvoisena, vaikka oli nähnyt tapahtuman hyvin. Myös vastustaja joukkueen päävalmentaja ja B itse olivat pitäneet taklausta puhtaana. Lisäksi A kertoi tuomion vaikuttavan joukkueensa iskukykyyn, hänen ollessa joukkueen tärkein pelaaja ja aiheuttavan hänelle merkittävän taloudellisen vahingon sekä vaikuttavan negatiivisesti hänen maineeseensa. Kurinpitopäätöksen ei katsottu myöskään olevan linjassa liigan aikaisempien kurinpitopäätösten kanssa ja määrätty pelikielto oli tekoon ja aikaisempaan rangaistuskäytäntöön nähden kohtuuton.

Jääkiekon SM-liiga Oy on vastannut A:n valitukseen, ja vastauksessaan kiistänyt A:n vaatimukset sekä vaatinut valituksen hylkäämistä. A:n taklaus näkyi video tallenteelta ja kurinpitodelegaatio oli tulkinnut sitä oikein sekä yksimielisesti. Merkitystä ei tullut antaa myöskään sille, mitä vastustajajoukkueen päävalmentaja tai taklattava pelaaja itse tilanteesta myöhemmin lausuivat. Tapauksessa katsottiin A:lle määrätyn pelikiellon olleen kurinpitokäytännön ja liigan linjausten mukainen.

Oikeusturvalautakunta on antanut asiaan ratkaisunsa tarkastellen sitä, onko A:n taklaus osunut B:tä päähän ja ollut sääntöjen vastainen sekä onko A:lle määrätty pelikielto ollut pituudeltaan kohtuuton ja Liigan kurinpitokäytännön mukainen. Ratkaisussaan lautakunta toteaa, ettei kentän sivusta kuvattujen videotallenteiden perusteella voida tehdä varmoja johtopäätöksiä siitä, onko A:n taklaus osunut B:tä päähän vai jonnekin muualle ylävartaloon. Tallenteesta voitiin kuitenkin selkeästi nähdä, että A teki taklauksen kehoaan ylöspäin ojentaen ja taklauksen seurauksena B:n pää heilahtaa ensin voimakkaasti ja vasta tämän jälkeen hänen muu vartalonsa. Näin ollen lautakunta katsoo, että A:n taklaus on osunut B:tä päähän ja liigan kurinpitodelegaation johtopäätös päähän kohdistuneesta taklauksesta on siten oikea.

Aikaisemmassa käytännössään lautakunta on pitänyt päähän kohdistuneita taklauksia moitittavina ja todennut tällaisiin taklauksiin liittyvän aina toisen pelaajan vakavan loukkaantumisen riskin. Lisäksi lautakunta on pitänyt liigassa omaksuttua kurinpitokäytännön kiristämistä sekä ankaroitumista hyväksyttävänä ja oikeusturvalautakunnan mukaan liiga on myös pyrkinyt noudattamaan tätä kiristettyä linjaa. Näin ollen oikeusturvalautakunta antaa asiasta johtopäätöksen, jonka mukaan A:lle määrättyä neljän ottelun pelikieltoa ei voida pitää aikaisempiin kurinpitokäytännön mukaisiin, A:n taklauksen sääntöjen vastaisuuteen ja ankaroituneeseen rangaistustasoon nähden liian ankarana. B on loukkaantunut taklauksen seurauksena ja kurinpitodelegaation johtopäätös siitä, että A on menetellyt tilanteessa piittaamattomasti, on näin ollen oikea. Näillä perusteilla oikeusturvalautakunta hylkää A:n valituksen yksimielisesti. (Urheilun oikeusturvalautakunta 2019).

6.4 Urheilun oikeusturvalautakunnan päätös 8/2019

Lautakunnasta muutosta on haettu Suomen jääkiekkoliitto ry:n päätökseen, jossa pelaajalle A on määrätty kahden ottelun pelikielto ryntäämisestä. Jääkiekko liitto on ottanut tapauksen käsiteltäväkseen sen jälkeen, kun A:lle on tuomittu 5.3.2019 käydyssä ottelussa 5 minuutin + 20 minuutin rangaistus ryntäyksestä. Liiton päätöksen perustelujen mukaan A oli mennyt taklaamaan pelaajaa B kulmaan. Ennen taklaustilannetta A oli liukunut ja taklatessaan kasvanut ylöspäin niin paljon, että taklauksen loppuvaiheessa hän oli ilmassa. Taklauksen lopussa A nostaa tai ojentaa käsiään ja sen vuoksi hänen kyynärpänsä osuu B:tä pään seudulle. Taklauksellaan A oli piittaamattomasti vaarantanut B:n turvallisuuden, koska hän oli voimistanut taklausta kasvamalla ja nostanut kyynärpänsä niin, että se oli osunut B:tä suoraan päähän. Päähän kohdistuneissa taklauksissa on riski isolle loukkaantumiselle.

A valitti jääkiekkoliiton päätöksestä ja valituksessaan hän vaati pelikiellon kumoamista ja hänen vapauttamistaan määrätystä kahden sarjaottelun pelikiellosta. A:n mukaan pelikielto oli määrätty väärin perustein, eikä taklaus täyttänyt ryntäyksen määritelmää. Tilanteessa A ei ollut luistellut vastustajaa kohti eikä taklauksessa rynnähtänyt, hypähtänyt taikka käytetty tarpeetonta voimaa. Kurinpitöpäätöksessäkään ei vedota rangaistuksen syynä olevaan ryntäämiseen, vaan todetaan pelaajan liukuneen tilanteeseen. Kurinpitöpäätöksessä rangaistuksen perusteena oli ryntäämisen sijaan kyynärpäätaklaus B:n pääalueelle. A kertoo valituksessaan, ettei taklauksessa todellisuudessa käytetä lainkaan kyynärpäätä, käden ollessa kiinni vartalossa, eikä taklaus kohdistunut B:n päähän. B:lle aiheutunut vamma ei ole vamman sijainnin ja laadun eikä tapahtumaa koskevan kuvatallenteen perusteella aiheutunut taklauksesta vaan sen jälkeen, kun B on kaatunut jäähän ja hänen kypäränsä visiiri osuu häntä silmäkulmaan.

A:ta ei ole kurinpitäjän toimesta kuultu. Kurinpitäjä on tehnyt ratkaisunsa alle 20 minuutissa riittämättömän harkinnan pohjalta. Näin ollen A katsoo, että kurinpitäjän päätös loukkaa hänen oikeusturvaansa.

Suomen jääkiekkoliitto on vastannut A:n valitukseen ja vaatinut sen hylkäämistä. Liiton mukaan kurinpitäjällä on suuri harkintavalta pelikiellon määräämisessä sekä mitaamisessa. A oli myös vastuussa taklauksesta kaikissa olosuhteissa ja kaikkiin pään ja niskan alueelle kohdistuviin taklauksiin suhtaudutaan erittäin vakavasti sekä kansallisesti että kansainvälisesti, sen suuren loukkaantumisriskin vuoksi. Kurinpitäjän päätöksen katsotaan noudattavan samankaltaisista tapauksista määrättäviä rangaistuksia. Valituksen hylkäämistä perusteltiin myös kuvatallenteen erittäin hyvällä laadulla, josta voitiin todentaa tilanteen tapahtumat. B:n loukkaantuminen ei liiton mukaan ole ollut ratkaiseva tekijä rangaistusta määrättäessä, vaan vastustajan turvallisuuden vaarantaminen. Lisäksi A oli ollut pelirangaistuksen saatuaan tietoinen pelikiellon mahdollisuudesta ja hänellä olisi ollut mahdollisuus antaa vastineensa ottelua seuraavana päivänä. Tätä mahdollisuutta A ei ollut kuitenkaan käyttänyt, eikä ilmoittanut kurinpitäjälle halustaan käyttää mahdollisuutta. Kurinpitäjä ei ollut tapauksessa tehnyt kurinpitöpäätöstä riittämättömän harkinnan perusteella vaan kuvatallenteen saatuaan hän on kyennyt varsin nopeasti hahmottamaan, mitä tilanteessa on tapahtunut. Näin ollen hän on tehnyt päätöksen toimivaltansa puitteissa, käyttäen riittävää harkintaa sekä noudattaen sääntöjä ja linjauksia. Tapauksessa ei siis voida katsoa pelaajan oikeusturvan vaarantuneen missään vaiheessa.

Urheilun oikeusturvalautakunnan mukaan tapauksessa riidatonta on se, että A on 7.2.2019 pelatessa ottelussa taklannut B:n sillä seurauksella, että tämä on loukkaantunut. Tästä A:lle on tuomittu jääkiekon sääntökirjan mukaan pelirangaistus, minkä takia A:n menettely oli tullut myös ottaa erilliseen kurinpitokäsittelyyn. Kurinpitokäsittelyssä jääkiekkoliitto oli määrännyt A:n kahden sarjaottelun pelikieltoon. Tarkempaan käsittelyyn lautakunta otti kysymyksen siitä, onko kurinpitörangaistuksen määräämisessä rikottu menettelysäännöksiä koskien A:n kuulemista ja päätösharkintaa. Toiseksi lautakunta tarkasteli, onko pelikielto määrätty A:lle ryntäyksen vai pään ja niskan alueelle kohdistuvan taklauksen takia. Lisäksi lautakunta punnitsi sitä, täyttikö A:n taklaus säännöissä kuvatun rangaistavan menettelyn kriteerit ja onko erillisen kurinpitoseuraamuksen määräämiseen ollut riittävät perusteet.

Kuulemisen osalta urheilun oikeusturvalautakunta on todennut, että tapauksessa A:lle oli määrätty pelirangaistus ottelun aikana, josta on seurannut ottelun jälkeen laadittu erotuomariraportti ja kurinpitäjän määräämä kahden ottelun pelikielto. Lautakunnan mukaan A on pelirangaistuksen seurauksena tullut tietoisesti siitä, että tapahtuneesta saattaa seurata kurinpitoseuraamus ja hänellä on ollut mahdollisuus selvittää tähän liittyvät menettelytavat ja niiden mukaan jättää oma selvityksensä tapahtumista. Hän on ollut tietoinen myös tapahtumasta, josta pelirangaistus on määrätty ja josta mahdollinen kurinpitovirangaistus voidaan määrätä. Näin ollen lautakunta katsoi, että pelaajan olisi tullut olla oma-aloitteinen ja tapauksen kuulemismenettelyä voidaan pitää riittävänä. Pelikiellon määrätymisen syyksi oikeusturvalautakunta määrittää ryntäyksen. Tätä lautakunta perustelee videotallenteen materiaalilla ja ryntäyksen tunnusmerkistöllä. Näin ollen ei ole myöskään syytä muuttaa Jääkiekkoliiton kurinpitomääräystä. Oikeusturvalautakunta päätyy A:n valituksen hylkäämiseen, mutta näkee A:lla olleen perustellut syyt valittaa, jonka vuoksi A:lle palautetaan valitusmaksu (Urheilun oikeusturvalautakunta 2019).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni kannalta keskeisimmät johtopäätökset. Kerrään tutkimistani tapauksista vastauksia tutkimuskysymyksiini ja analysoin saatuja tuloksia sekä teen niistä edelleen johtopäätöksiä. Tarkoitukseni on lisäksi pohtia, kuinka hyvin saamani vastaukset vastaavat tutkimusongelmiini, kuinka luotettavana tutkimusta voi pitää sekä kuinka itse onnistuin tutkimuksen tekemisessä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä itsesääntelyllä tarkoitetaan ja mikä sen asema on urheilussa ja missä menee urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja. Lisäksi tarkoitukseni oli selvittää, mitä tuon rajan ylittämisestä urheilijalle seuraa.

7.1 Keskeisimmät tulokset

Ensinnäkin tarkastelin tutkimukseni alussa itsesääntelyä sen laajemmassa merkityksessä, jonka jälkeen keskityin tarkastelemaan sen asemaa urheilussa. Tässä esittän keskeisimpiä huomioita liittyen itsesääntelyyn yleisesti ja kuinka se mielestäni heijastuu urheiluun sekä teen huomioita itsesääntelyn asemasta urheilussa.

Yleisesti itsesääntelyllä tarkoitetaan oikeudellista sääntelyä, mutta sen valmistelu ei tapahdu eduskunnassa vaan varsinaisen säädösjärjestelmän ulkopuolella. Itsesääntelylle on tyypillistä, että siihen kuuluvat yhteisöt itse valvovat, ohjaavat sekä sanktioivat jäsentensä toimintaa. Itsesääntely on lainsäädäntöä joustavampaa muun muassa tarkistamisen osalta ja tästä syystä nopeasti muuttuvilla lainsäädäntöalueilla sen avulla voidaan reagoida lainsäätämistä nopeammin esille nouseviin sääntelytarpeisiin. Tämä nousee esille myös urheilun oikeusturvalautakunnan päätöksessä 19/2018, jossa kerrotaan, että Jääkiekon SM-liiga Oy on kaudella 2018 halunnut suhtautua vakavammin ja sanktioida ankarammin jääkiekkopelissä pään ja niskan seudulle kohdistuneita taklauksia. Tämän on hyväksynyt ja ottanut ratkaisuisaan huomion kyseisenä vuonna ja siitä eteenpäin myös urheilun oikeusturvalautakunta. Lisäksi sääntelyyn osallistuvilla on yleensä toimialastaan viranomaisia parempi tietämys ja näin ollen itsesääntelyllä voi olla viranomaisvalvon-

taa suurempi uskottavuus alan keskuudessa. Näen tämän mahdollisesti vaikuttaneen urheilun oikeusturvalautakunnan perustamisen taustalla. Yksi syistä, miksi lautakunta päätettiin vuonna 1991 perustaa oli se, että silloin vallitsi nykyistä ehdottomampi ajatus siitä, etteivät urheiluun liittyvät riitatilanteet kuulu käsiteltäviksi yleiseen tuomioistuimeen. Näin perustettiin urheilun sisäinen, mutta lajiliitosta riippumaton sekä puolueeton muutoksenhakuelin. Itsesääntelyn uskottavuuden kannalta oleellista on, että sääntely on laadukasta, sen valmistelu on avointa ja siihen suhtaudutaan vastuullisesti. Tämä näkyy urheilun osalta tarkoin eri urheilulajien osalta asetetuissa säännöissä. Tutkimuksessani sääntöjen osalta paneudun etenkin jääkiekon pelisääntöihin ja niiden osalta erityisesti pelien taklaus tilanteisiin, joissa sanktiosta säädetty itsesääntelynormit nousevat esille.

Urheilutoiminnassa sääntely jakautuu urheilun itsesääntelynormeihin sekä legaalinenormeihin. Suomessa on hyvin vähän urheiluspesifistä lainsäädäntöä, eikä osana kansanliikettä tapahtuva urheilu ole tarvinnut lainsäädäntöä toteuttaakseen sisäistä toimintaansa. Näin ollen itsesääntely on urheilun pääasiallinen sääntelymenetelmä, jonka kansallista tasoa edustavat urheilun lajiliitot sekä keskusjärjestöjen itsesääntelymääräykset. Urheilutoiminnan itsesääntelyn perustana on tarve säännellä urheilun kilpailutoimintaa. Vaikka urheilun itsesääntelyjärjestelmä onkin poikkeuksellisen tehokas, ei urheilukaan ole lainsäädännöstä vapaa vyöhyke ja tässä tutkimuksessa tarkoitukseni onkin tutkia juuri itsesääntelynormien sekä legaalinenormien välistä rajaa urheiluloukkaustilanteissa. Tämän toteutan ottamalla huomioon urheilun suhteen legaalinenormeihin tarkastellessani urheilijan rikosoikeudellista vastuuta urheiluloukkauksissa. Näiden osalta tutkin urheilutilanteita rikosoikeuden näkökulmasta.

Toinen tutkimusongelmani oli selvittää, missä menee urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja. Rajaa olen tutkimuksessani selvittänyt urheiluloukkausten kautta. Verratessani yleiseen tuomioistuimeen edenneitä tapauksia tapauksiin, joita urheilun oikeusturvalautakunta on käsitellyt, nousi esiin seikkoja joihin rajan vedon voi mielestäni perustaa.

Ensinnäkin molemmissa korkeimman oikeuden ratkaisuisa syytetyn pelaajan on katsottu tahallaan aiheuttaneen vastustajan vammat. (KKO:1996:74, KKO:1997:129). Urheilun oikeusturvalautakunnan antamissa ratkaisuisa puolestaan pelaajan on katsottu toimineen piittaamattomasti vaarantaessaan vastustajan turvallisuuden, mutta kummassakaan tapauksessa ei puhuta teon tahallisuudesta. (Urheilun oikeusturvalautakunta 19/2018 & 8/2019).

Toiseksi molemmissa Urheilun oikeusturvalautakunnan antamissa ratkaisuisa taklaukset ovat tapahtuneet osana pelitilannetta eli molemmat pelaajat ovat niin sanotusti olleet pelissä mukana. Korkeimman oikeuden antamissa ratkaisuisa taklattu pelaaja ei ole ollut liikkeessä, kun taklaus on tapahtunut. Ensimmäisessä tapauksessa peli oli vihelletty poikki, jonka jälkeen taklaaja oli kaatanut vastustajan jäähän ja lyönyt tätä mailalla suulle. (KKO: 1996:74). Toisessa tapauksessa pelaaja oli pysähtyneenä ja seisoi selin taklaajaan nähden, jonka jälkeen taklaaja vastustajan aavistamatta löi tämän jäähän, aiheuttaen tälle vammoja. (KKO: 1997:129).

Kolmantena rajanvetoperusteena näen taklauksen tekotavan. Molemmissa korkeimman oikeuden antamissa ratkaisuisa taklaaja on iskenyt vastustajaa pitäen mailasta kiinni kaksin käsin eli niin sanotulla poikittaisella mailalla. (KKO: 1996:74, KKO: 1997:129). Urheilun oikeusturvalautakunnan käsittelemissä tapauksissa taklaukset on tehty keholla tai sen osalla pelitilanteessa. (Urheilun oikeusturvalautakunta 19/2018 & 8/2019).

Johtopäätöksissäni tulen siis siihen tulokseen, että urheilijan rikosoikeudellisen vastuun raja asettuu siihen, missä määrin teko voidaan katsoa toisen pelaajan tahalliseksi vahingoittamiseksi, mikä on ollut pelitilanne pelaajien välillä taklaus hetkellä ja miten taklaus on tehty.

Kolmas tutkimusongelmani oli selvittää, mitä seurauksia rajan ylittämisestä urheilijalle koituu. Tässä tapauksessa tarkastelen sekä yleisen tuomioistuimen antamia rangaistuksia että kurinpitodelegaation antamia rangaistuksia. Tämä johtuu siitä, että taklauksen ollessa jääkiekon sääntöjen mukaan sallittu ja pelin henkeen kuuluva ei tilanteesta seuraisi urheilijalle suurempia seuraamuksia. Korkeimman oi-

keuden ratkaisuisa pelaajat on tuomittu pahoinpitelystä. Rikoslain mukaan pahoinpitelystä minimirangaistus on sakko ja enimmillään siitä voi saada kaksi vuotta vankeutta. (L 19.12.1889/39, 21:5 §). Molemmissa tapauksissa pelaajille tuomittiin pahoinpitelystä päiväsakkoa. Urheilun oikeusturvalautakunnan antamissa ratkaisuisa kurinpitodelegaation pelaajille asettamat pelikiellot jäivät voimaan.

Korkeimman oikeuden langettamia pahoinpitelyrangaistuksia tutkiessani pohdin olisiko tapaus KKO 1997:129 mahdollisesti voitu tuomita pahoinpitelyn lievempänä muotona. Huomioitaessa ratkaisuisakin esiin nostettu jääkiekon nopeampoisuus sekä pelin luonteeseen kuuluva väkivaltaisuus, voisi kyseeseen tulla myös lievä pahoinpitely. Lievä pahoinpitely tuomitaan, jos teko on ollut kokonaisuutena arvostellen vähäinen, kun otetaan huomioon väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys sekä muut rikokseen liittyvät seikat. (L 19.12.1889/39, 21:7 §). Tapauksessa muuhun rikokseen liittyvänä seikkana voidaan mielestäni ottaa huomioon se, että se on tapahtunut osana jääkiekkopeliä. Lievän pahoinpitelyn tuomitsemista punnitaan kokonaisarvostelun perusteella ja myös teot, joilla on aiheutettu ulkoinen ruumiin vamma, voidaan arvioida lievänä pahoinpitelynä. Lisäksi Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala ja Rautio ovat teoksessaan Rikosoikeus käyttäneet lievän pahoinpitelyn esimerkkinä juuri tönäisemistä, jonka seurauksena uhri on kaatunut ja saanut vamman. Tapauksessa A on poikittaisella mailalla tönäissyt B:n jäähän ja sen seurauksena aiheuttanut B:lle ruumiinvammoja. Nämä seikat huomioiden, voisi mielestäni kyseeseen tulla myös lievä pahoinpitely. Urheilijalle teosta koituneet seuraukset eivät kuitenkaan todennäköisesti muuttuisi, sillä lievämpikin pahoinpitelyn rangaistuksena määrätään sakko. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 516).

Toisen korkeimman oikeuden ratkaisun kohdalla pohdin olisiko teko voitu tuomita vammantuottamuksena. Siinä B on kaatunut ensin vastustajan jäähän, jonka jälkeen lyönyt tätä mailalla suulle aiheuttaen tälle kolmen etuhampaan irtoamisen. (KKO:1996:74). Vammantuottamuksen rikosnimikkeen täytyminen edellyttää huolimattomuutta, jolla toiselle aiheutetaan ruumiin vamma tai sairaus, jota ei voida pitää vähäisenä. (L 19.12.1889/39, 21:10 §). Mielestäni tässä tapauksessa

B:n menettelyä voidaan pitää huolimattomana, eikä hampaiden irtoamista voi pitää vähäisenä vamma. Tarkastelin teoriaosuudessa vammantuottamuksen yhteydessä, mitä seurauksia voidaan pitää vähäistä vakavampina. Tässä yhteydessä esiin nousi luun murtuma. (Hakamies, Koskinen, Lappi-Seppälä, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala & Rautio 2009, 534). Mielestäni hampaiden irtoaminen on verrannollinen tämän kanssa. Näin ollen tapauksessa voisi mahdollisesti tulla kyseeseen myös vammantuottamus. Sakkorangaistus pysyisi kuitenkin todennäköisesti tässäkin tapauksessa samana rikosnimikkeestä huolimatta.

Urheilun oikeusturvalautakunnan ratkaisun 19/2018 kohdalla pohdin, olisiko pelaaja voitu tuomita pahoinpitelystä, jos tapahtumaa olisi käsitelty yleisessä tuomioistuimessa. Teoriaosuudessa kerroin, kuinka oikeusturvalautakunnan antamien ratkaisujen määrä on ollut noususuhdanteista. (Kinnunen 2017, 164). Tapauksia valitessani totesin tämän pitävän paikkaansa, tehden johtopäätöksen, että urheilussa tapahtuvat rikkomukset halutaan yhä enenevässä määrin ratkaista urheilun sisäisessä riidanratkaisuelimessä. Kun tapausta verrataan oikeustapaukseen KKO 1996:74, voidaan huomata, että oikeusturvalautakunnan käsittelemässä tapauksessa pelaaja on saanut ottelurangaistuksen ja korkeimman oikeuden ratkaisemassa tapauksessa pelirangaistuksen. Oikeustapauksessa KKO 1996:74 A perustaa syyttömyytensä pahoinpitelyyn muun muassa sille, että tekoa ei voitu pitää tahallisenä, sillä siitä ei langetettu ottelurangaistusta. Näin ollen voitaisiin katsoa, että oikeusturvalautakunnan ratkaisussa ottelurangaistuksen saaneen pelaajan tekoa voitaisiin pitää tahallisenä. Tapauksia tutkiessani mainitsin tahallisuuden yhtenä rajanvetoperusteista. Näin ollen voisi olla, että ottelurangaistuksen saanut pelaaja olisi tuomittu yleisessä tuomioistuimessa pahoinpitelystä. Toisaalta tapauksessa tulee ottaa huomioon myös pelin kulku sekä taklauksen toteutustapa ja nämä saattavat olla omiaan edelleen muuttamaan sitä, olisiko tapauksessa voitu puhua pahoinpitelystä yleisessä tuomioistuimessa. Mikäli pelaaja olisi tuomittu pahoinpitelystä pelikiellon sijaan, olisi hänen rangaistuksensa saattanut myös muuttua sakkorangaistukseksi.

7.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi tapahtuu reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Validiteetti ilmaisee, miten hyvin tutkimuksessa käytetty mittaus- taikka tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä tutkittavan ilmiön ominaisuutta, mitä on tarkoitus mitata. Toisin sanoen validiteetilla määritetään mittaako tutkimus sitä, mitä sen avulla on tarkoitus selvittää. Tässä tapauksessa, kuinka hyvin valitsemieni oikeustapausten analysointi mittaa tutkittavana ollutta ilmiötä eli urheilijan rikosoikeudellista vastuuta. Validiteettia voidaan pitää hyvänä silloin, kun tutkimuksen kohderyhmä ja kysymysten asettelu ovat oikeat. Validiteettia arvioitaessa huomio kohdistetaan yleensä kysymykseen, kuinka hyvin tutkimusote ja siinä käytetyt menetelmät vastaavat sitä ilmiötä, jota halutaan tutkia. Jotta tutkimusta voidaan pitää validina, tulee tutkimusotteen tehdä oikeutta tutkittavana olevan ilmiön olemukselle sekä kysymyksen asettelulle. (Hiltunen 2009). Mielestäni validiteetti toteutuu tutkimuksessani, koska olen valinnut ne oikeustapaukset, jotka käsittelevät juuri tutkimusongelmaani ja avannut ne yksityiskohtaisesti. Validiteettia tukee myös se, ettei aiheesta ole olemassa montaa oikeustapausta ja näin ollen olen voinut tutkimuksessani hyödyntää niistä suuren osan.

Reliabiliteetti ilmaisee sen, miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty mittaus- tai tutkimusmenetelmä mittaa haluttua ilmiötä. Reliabiliteetilla arvioidaan siis mittauksen toistettavuutta ja sitä voidaan arvioida esimerkiksi toisto mittauksilla. (Hiltunen 2009). Tutkimuksessani toteutuu myös reliabiliteetti, sillä jos lähtisin tutkimaan aihetta uudelleen, päätyisin vastaaviin tuloksiin. Lisäksi olen valikoinut tutkimukseni tapaukset huolellisesti ja käsitellyt niitä tutkimusongelmani valossa ja ottanut tutkimusotteen huomioon koko prosessin ajan.

7.3 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyö oli prosessina haastava, mutta mielekäs. Sekä haastavan että mielekkään siitä teki valitsemani aihe. Kuten alussa jo kuvasin, halusin liittää urhei-

lun osaksi opinnäytetyötäni ja aiheeni tutkiminen oli erittäin palkitsevaa ja mielekästä. Toisaalta aiheestani oli vain rajallinen määrä tietoa eikä sitä ole juurikaan ennestään käsitelty. Tämän vuoksi myös opinnäytetyöprosessini piteni eikä pysynyt alun perin suunnittelemani aikataulussa. Liikkeelle lähdin teoriasta, jota hain sekä kirjastosta että verkkolähteistä. Välillä teoriaa sai luoda hyvin pirstaleisista kokonaisuuksista, mutta koen päässeeni melko lailla eheään lopputulokseen sen osalta. Oikeustapausten vähyys toi eteen myös haasteita, mutta niiden analysointi oli opinnäytetyöprosessin mielenkiintoisin vaihe. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli erittäin opettavainen prosessi ja opetti tiedon hankintaa, sen laadun arviointia sekä laajojen kokonaisuuksien käsittelyä.

Jatkotutkimusideoina aihetta voisi tutkia haastatteleamalla alaan perehtyneitä ammattilaisia tai tutkimalla urheilua eri asiayhteyksissä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi doping-rikkokset tai pelaajasopimusasiat.

LÄHTEET

Aine, A. 2017. Kurinpidollisen laillisuusperiaatteen kehityssuuntia. Julkaisussa urheilu ja oikeus. Urheiluoikeuden yhdistys ry. Porvoo. Bookwell Oy.

Alasuutari, P. 2019. Mitä on laadullinen tutkimus. Tampereen yliopisto. Viitattu 28.4.2019.

www.wedu oulu.fi/tohtorikoulutus/jarjestettava_opetus/alas uutari/mita_laadullinen_tutkimus_on.pdf Arvopaperimarkkinayhdistys. 2018. Itsesääntelystä. Viitattu 22.9.2018. <https://cgfinland.fi/corporate-governancesta/itsesaantelysta/>

Arvopaperimarkkinayhdistys. 2018. Itsesääntelystä. Viitattu 22.9.2018. <https://cgfinland.fi/corporate-governancesta/itsesaantelysta/>

Edilex. 2010. Lievät pahoinpitelyt osittain virallisen syytteen alaisiksi vuoden 2011 alusta. Viitattu 9.5.2019. <https://www.edilex.fi/uutiset/26458?allWords=liev%C3%A4+pahoinpitely&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=531253>

Hahto, V. 2004. Uhrin myötävaikutus ja rikoksenteleijän vastuu. Helsinki. Edita.

Hakamies, K. Koskinen, P. Lappi-Seppälä, T. Majanen, M. Melander, S. Nuotio, K. Nuutila, A. Ojala, T. & Rautio, I. 2009. Rikosoikeus. Helsinki. WSOYpro.

Halila, H. 2006. Oikeudellistuva urheilu. Helsinki. Talentum.

Halila, H. 2007. Urheilutoiminnan kovaa ja pehmeää sääntelyä. Artikkelit. Julkaistu Edilexissä 24.6.2010. Viitattu 17.1.2019. <https://www.edilex.fi/artikkelit/7153.pdf>

Halila, H. & Norros, O. 2017. Urheiluoikeus. Helsinki. Alma Talent.

Halila, H. & Tarasti, L. 2017. Yhdistysoikeus. Helsinki. Alma Talent.

HE 94/1993. Hallituksen esitys Eduskunnalle rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsittäviksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi.

HE 190/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle liikuntalaiksi.

Hentunen, P. 2016. Itsesääntely hyödyttämään kaikkia. Kuluttaja-asiamiehen blogi 3.5.2016. Viitattu 22.9.2018. <https://kuluttaja-asiamies.fi/2016/05/03/itsesaantely-hyodyttamaan-kaikkia/>

- Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. Gradu-ryhmä. Viitattu 5.5.2019.
http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf
- Huovinen, S. 2006. Yhteissääntely ja itsesääntely – julkisen vallan tehtäviä muutavat sääntelykeinot. Lakimies 7-8/2006. Viitattu 22.9.2018. Verkkojulkaisu Edilexin sivuilla. <https://www.edilex.fi/lakimies/4165.pdf>
- Kinnunen, I. 2017. Oikeudellinen tiedonhaku ja urheiluoikeus: Oikeuslähteiden tehokkaasta käytöstä. Asiantuntija-artikkeli. Julkaistu Edilexissä 4.4.2018. Viitattu 28.3.2019. https://www.edilex.fi/urheilu_ja_oikeus/18640.pdf
- KKO 74/1996. Korkeimman oikeuden ennakkopäätös Edilexin sivuilta. Viitattu 4.5.2019.
<https://www.edilex.fi/kko/ennakkopaatokset/19960074?allWords=1996%3A74&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=156112>
- KKO 129/1997. Korkeimman oikeuden ennakkopäätös Edilexin sivuilta. Viitattu 4.5.2019.
<https://www.edilex.fi/kko/ennakkopaatokset/19970129?allWords=KKO+1997%3A129&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=156323>
- Kurki, V. 2017. Haluatko juristiksi?. Helsinki. Kauppakamari.
- L 31.5.1974/412. Vahingonkorvauslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 24.3.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=vahingonkorvauslaki>
- L 19.12.1889/39. Rikoslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 24.3.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L21>
- L 11.6.1999/731. Perustuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilta. Viitattu 31.3.2019. https://www.edilex.fi/urheilu_ja_oikeus/14851.pdf
- L 29.12.2009/1705. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 28.4.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>
- L 12.8.2011/948. Kilpailulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 24.3.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110948?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kilpailulaki>
- L 10.4.2015/390. Liikuntalaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 28.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150390>

Lakimiesuutiset. 2014. Itsesääntelyllä kohti joustavampaa säädösympäristöä. Viitattu 22.9.2018. <https://lakimiesuutiset.fi/itsesntelyll-kohti-joustavampaa-sdsymprist/>

Myrsky, M., Määttä, T. & Sutela, M. 2003. Ohjeita oikeustieteellisen tutkielman laatimiseen. Joensuun yliopisto. Viitattu 28.4.2019. <http://www.uef.fi/documents/300201/0/graduopas/d97f8486-bc58-4b23-8468-6dd693ba4e95>

Norros, O. 2014. Vahingonkorvaus urheilussa. Teoksessa Urheiluoikeuden yhdistys ry: Urheilu ja oikeus 2014. Porvoo. Bookwell Oy. Viitattu 31.3. 2019. https://www.edilex.fi/urheilu_ja_oikeus/14851.pdf

Paasilehto, S. 2006. Euroopan Unioni ja legitimizeetti- sovittamaton pari? Asian-tuntija-artikkeli. Viitattu 31.3.2019. <https://www.edilex.fi/oikeus/3306.pdf>

Perusasioita oikeustieteestä. Helsingin avoin yliopisto. 2019. Viitattu 28.4.2019. <https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/oikeustiede/materiaali/osa1.html>.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Tammi.

Tieteen termipankki. 2019. legitimizeetti. Viitattu 31.3.2019. <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:legitimeetti>

Urheilun oikeusturvalautakunta. 2019. Viitattu 7.3.2019. <http://www.oikeusturvalautakunta.fi/>

Urheilun oikeusturvalautakunta. Päätökset. 19/2018. Viitattu 5.5.2019. <http://www.oikeusturvalautakunta.fi/paatokset/vuosi-2018/19-2018-jaakiekkokurinpito-peli/>

Urheilun oikeusturvalautakunta. Päätökset. 8/2019. Viitattu 5.5.2019. <http://www.oikeusturvalautakunta.fi/paatokset/vuosi-2019/8-2019-jaakiekkokurinpito-pelik/>

Vuola, L. & Simon-Bellamy, S. 2014. Erotuomareiden asianosaisasemasta urheiluoikeudellisessa kurinpitomenettelyssä. Teoksessa Urheiluoikeuden yhdistys ry: Urheilu ja oikeus 2014. Porvoo. Bookwell Oy. Viitattu 31.3.2019. https://www.edilex.fi/urheilu_ja_oikeus/14851.pdf